

Αρχική σελίδα>Οικογενειακά και κληρονομικά θέματα>Καταβολή διατροφής

Η πρωτότυπη γλωσσική έκδοση [pt](#) αυτής της σελίδας τροποποιήθηκε πρόσφατα. Η γλωσσική έκδοση που βλέπετε τώρα βρίσκεται στο στάδιο της μετάφρασης.

αγγλικά

Υπάρχει ήδη μετάφραση στις ακόλουθες γλώσσες: [en](#)

Swipe to change

Καταβολή διατροφής

Πορτογαλία

1 Τι σημαίνουν στην πράξη οι όροι «διατροφή» και «υποχρέωση διατροφής»; Ποια πρόσωπα οφείλουν να καταβάλλουν διατροφή σε άλλα πρόσωπα;

Ως «διατροφή» νοείται οτιδήποτε είναι απαραίτητο για τη συντήρηση, τη στέγαση και την ένδυση ενός προσώπου. Στη διατροφή περιλαμβάνονται επίσης η μόρφωση και η εκπαίδευση του δικαιούχου σε περίπτωση που αυτός είναι ανήλικος.

Βάσει του νόμου, υπόχρεοι διατροφής είναι, με την ακόλουθη σειρά:

ο/η σύζυγος ή ο/η πρώην σύζυγος

οι κατιόντες

οι ανιόντες

οι αδελφοί και οι αδελφές

οι θείοι και θείες, μέχρις ότου ενηλικιωθεί ο δικαιούχος της διατροφής

ο θετός πατέρας και η θετή μητέρα σε σχέση με τα θετά τέκνα τους τα οποία, κατά τον θάνατο του/της συζύγου, συντηρούνται ή συντηρούνταν από αυτόν /αυτήν.

Εκτός από τις παραπάνω περιπτώσεις στις οποίες η υποχρέωση διατροφής καθορίζεται εκ του νόμου, υποχρεώσεις διατροφής ενδέχεται επίσης να προκύπτουν από κληροδοσία (κληροδοσία διατροφής προβλεπόμενη σε διαθήκη) ή σύμβαση.

2 Μέχρι ποια ηλικία δικαιούται διατροφής το τέκνο; Υφίστανται διαφορετικοί κανόνες που να ρυθμίζουν τη διατροφή, αναλόγως του αν πρόκειται για ανήλικους ή ενήλικους;

Ο ανήλικος μπορεί να λαμβάνει διατροφή έως την ενηλικίωσή του, δηλαδή τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του. Μεταξύ 16 και 18 ετών, οι ανήλικοι μπορούν να χειραφετηθούν με τη σύναψη γάμου.

Υπάρχουν διαφορές μεταξύ των κανόνων ουσιαστικού δικαίου που εφαρμόζονται στη διατροφή ανηλίκων και στη διατροφή ενηλίκων: η διατροφή ανηλίκου καλύπτει μόνον τα έξοδα συντήρησης, στέγασης και ένδυσης, ενώ η διατροφή ανηλίκου καλύπτει επιπλέον και τα έξοδα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Εάν, μετά την ενηλικίωση ή τη χειραφέτησή του, ο ανήλικος επιθυμεί να συνεχίσει την εκπαίδευση ή την κατάρτισή του, μπορεί να ασκήσει αγωγή διατροφής κατά των γονέων του. Στην περίπτωση αυτή, η διατροφή καλύπτει το κόστος της εκπαίδευσης και της κατάρτισής του, επιπλέον της συντήρησης, της στέγασης και της ένδυσης. Η διάρκεια των εν λόγω καταβολών καθορίζεται με συμφωνία ή απόφαση. Η απόφαση αυτή καθορίζει την προσήκουσα διάρκεια μιας εύλογης περιόδου κατάρτισης ή εκπαίδευσης.

Στην εξαιρετική περίπτωση που περιγράφεται παραπάνω, στην οποία ενήλικο τέκνο συνεχίζει την κατάρτισή του, η διατροφή ανηλίκου περιλαμβάνει το κόστος της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Συγκεκριμένα τεκμαίρεται στον νόμο ότι όταν η διατροφή ζητείται για ενήλικο τέκνο, καταβάλλεται το ποσό διατροφής που είχε οριστεί όταν το τέκνο ήταν ανήλικο και μέχρι να συμπληρώσει το 25ο έτος της ηλικίας του. Στην περίπτωση αυτή, το βάρος φέρει ο γονέας που καλείται να αποδείξει ότι η διατροφή που καθορίστηκε όταν το τέκνο ήταν ανήλικο δεν είναι πλέον αναγκαία ή είναι υπερβολική από τη στιγμή που το τέκνο έχει ενηλικιωθεί.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, διαφέρουν επίσης οι κανόνες της πολιτικής οικονομίας οι οποίοι εφαρμόζονται κατά τον καθορισμό και κατά την εκτέλεση της υποχρέωσης διατροφής τέκνων και της υποχρέωσης διατροφής ανηλίκων. Οι διαφορές στους ισχύοντες οικονομικούς κανόνες αναφέρονται στις απαντήσεις των ερωτήσεων «*Πρέπει να απευθυνθώ σε αρμόδια αρχή ή σε δικαστήριο προκειμένου να τύχω διατροφής; Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της διαδικασίας; και «Αν ο υπόχρεος σε διατροφή (οφειλέτης) δεν την καταβάλλει οικειοθελώς, ποια μέτρα μπορούν να ληφθούν ώστε να αναγκαστεί να την καταβάλει;».*

3 Πρέπει να απευθυνθώ σε αρμόδια αρχή ή σε δικαστήριο προκειμένου να τύχω διατροφής; Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της διαδικασίας;

Η απάντηση στην ερώτηση αυτή διαφέρει ανάλογα με τις περιπτώσεις που περιγράφονται παρακάτω.

Καθορισμός της διατροφής τέκνου και της διατροφής μεταξύ συζύγων σε περίπτωση αρχικής συμφωνίας

Ο υπόχρεος και ο δικαιούχος της διατροφής ενδέχεται να συμφωνήσουν στον καθορισμό της. Σε περίπτωση διατροφής τέκνου ή διατροφής μεταξύ συζύγων, τα μέρη μπορούν να ζητήσουν την επικύρωση της συμφωνίας από το δικαστήριο ή από τον ληξιαρχο, αναλόγως εάν ισχύουν οι περιστάσεις που περιγράφονται κατωτέρω.

Σε περίπτωση διαζυγίου με αντιδικία, μπορεί, παρ' όλα αυτά, να υπάρχει συμφωνία για τη διατροφή των ανήλικων τέκνων. Στην περίπτωση αυτή, υποβάλλεται αίτημα στο δικαστήριο να επικυρώσει τη συμφωνία για τη διατροφή τέκνου στο πλαίσιο της διαδικασίας ρύθμισης της άσκησης της γονικής μέριμνας. Στην υποενοότητα που ακολουθεί περιγράφονται τα κύρια στοιχεία της εν λόγω διαδικασίας.

Σε περίπτωση συναινετικού διαζυγίου, υποβάλλεται αίτημα στον ληξιαρχο να επικυρώσει τη συμφωνία για τη διατροφή μεταξύ συζύγων και/ή ανήλικων τέκνων. Ο ληξιαρχος είναι αποκλειστικά αρμόδιος για τη συγκεκριμένη διαδικασία, η οποία μπορεί να κινηθεί σε οποιοδήποτε ληξιαρχείο. Όσον αφορά τις συμφωνίες για τη διατροφή τέκνου, ο εισαγγελέας του δικαστηρίου της περιφέρειας του ληξιαρχείου στο οποίο κινείται η διαδικασία υποχρεούται να παράσχει προηγούμενη γνωμοδότηση. Εάν η συμφωνία επικυρωθεί, εκδίδεται το διαζύγιο. Εάν η συμφωνία δεν επικυρωθεί, η διαδικασία του συναινετικού διαζυγίου παραπέμπεται στο δικαστήριο όπου θα εκδικαστεί το συναινετικό διαζύγιο. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο είναι αρμόδιο για την αξιολόγηση και την επικύρωση συμφωνιών που αφορούν τη διατροφή τέκνου ή τη διατροφή μεταξύ συζύγων.

Οι ίδιοι κανόνες ισχύουν σε περίπτωση δικαστικού χωρισμού, κήρυξης της ακυρότητας ή ακύρωσης του γάμου.

Ακόμη κι αν δεν συντρέχει περίπτωση διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού, σε περίπτωση συμφωνίας, οι γονείς οφείλουν να παραπέμψουν τη συμφωνία που διέπει τη γονική μέριμνα ή τις τροποποιήσεις αυτής προς έγκριση στο ληξιαρχείο με παρόμοιο τρόπο με αυτόν που ορίζεται παραπάνω.

Καθορισμός της διατροφής ελλείψει αρχικής συμφωνίας

Διατροφή καταβλητέα από τους γονείς σε ανήλικα τέκνα

Σε περίπτωση διαζυγίου με ανπιδικία, για τον καθορισμό της διατροφής ανήλικων τέκνων υποβάλλεται αίτηση ασφαλιστικών μέτρων για τη ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας. Οι γονείς μπορούν να ζητήσουν αργότερα την επικύρωση της συμφωνίας για τη γονική μέριμνα. Εάν η εν λόγω συμφωνία δεν επιτευχθεί ή δεν επικυρωθεί, ο εισαγγελέας ζητεί τη ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας. Η διαδικασία διεξάγεται στο δικαστήριο. Οι γονείς κλητεύονται να παραστούν σε συνεδρίαση στην οποία μπορεί επίσης να κλητευθεί ο ανήλικος και λοιποί συγγενείς. Σε περίπτωση που δεν μπορεί να επιτευχθεί συμφωνία στη συνεδρίαση, ο δικαστής ορίζει ένα προσωρινό καθεστώς άσκησης της γονικής μέριμνας και οι διάδικοι παραπέμπονται σε διαμεσολάβηση ή ειδική συζήτηση που διεξάγεται από πραγματογνώμονες. Εάν και πάλι αποδειχθεί αδύνατη η επίτευξη συμφωνίας, οι γονείς ειδοποιούνται να υποβάλουν προτάσεις και αποδεικτικά στοιχεία. Ακολουθούν η διεξαγωγή αποδείξεων, η δίκη και η έκδοση απόφασης.

Οι ίδιοι κανόνες ισχύουν σε περίπτωση δικαστικού χωρισμού, κήρυξης της ακυρότητας ή ακύρωσης του γάμου.

Διατροφή καταβλητέα από τους γονείς ή άλλα πρόσωπα υπόχρεα στην καταβολή διατροφής τέκνου

Η διατροφή τέκνου μπορεί επίσης να καθοριστεί στο πλαίσιο της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων για τη διατροφή τέκνου όταν, για παράδειγμα, πρέπει να κινηθεί διαδικασία κατά προσώπων τα οποία είναι υπόχρεα καταβολής διατροφής ειδικά για τον σκοπό αυτό. Η διαδικασία αυτή αποσκοπεί επίσης στην τροποποίηση του ύψους της διατροφής που είχε οριστεί κατά το παρελθόν. Αυτή διεξάγεται στο δικαστήριο. Κινείται με αίτηση η οποία συνοδεύεται από τα παρακάτω έγγραφα: βεβαιώσεις που αποδεικνύουν τον βαθμό συγγένειας ή τη σχέση μεταξύ του τέκνου και του καθ' ου η αίτηση αντίγραφο της προηγούμενης απόφασης που καθόριζε το ύψος της διατροφής, ανάλογα με την περίπτωση κατάλογο μαρτύρων. Ο εναγόμενος κλητεύεται. Ακολουθώντας συγκαλείται συνεδρίαση με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας μεταξύ των διαδίκων. Εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία, ακολουθούν η αντίκρουση, η διεξαγωγή αποδείξεων, η δίκη και η έκδοση απόφασης.

Διατροφή ενήλικου ή χειραφετημένου τέκνου

Η διαδικασία καθορισμού της διατροφής ενήλικου ή χειραφετημένου τέκνου μπορεί να κινηθεί ενώπιον οποιουδήποτε ληξιαρχείου με την υποβολή αίτησης στην οποία αναπτύσσονται τα πραγματικά και τα νομικά επιχειρήματα. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία και να μνημονεύει κάθε άλλο αποδεικτικό στοιχείο. Ο εναγόμενος κλητεύεται. Εάν δεν προβάλει αντιρρήσεις, η αίτηση γίνεται δεκτή ως βάσιμη και η διατροφή καθορίζεται με απόφαση του ληξιαρχου. Εάν προβάλει αντιρρήσεις, ο ληξιαρχος επιχειρεί να συμφιλιώσει τα μέρη. Εάν η συμφιλίωση αποδειχθεί ανέφικτη, ο ληξιαρχος καταρτίζει τον φάκελο της υπόθεσης και την παραπέμπει για εκδίκαση στο αρμόδιο δικαστήριο.

Εάν έχει ήδη κινηθεί δικαστική διαδικασία κατά την οποία καθορίστηκε η διατροφή τέκνου, η αίτηση καθορισμού διατροφής τέκνου το οποίο στο μεταξύ ενηλικιώθηκε ή χειραφετήθηκε συνενώνεται με την προϋπάρχουσα υπόθεση για να συνεκδικαστεί από το οικείο δικαστήριο και δεν εξετάζεται από το ληξιαρχείο.

Μεταξύ συζύγων και πρώην συζύγων

Εάν δεν υπάρχει αρχική συμφωνία, η διαδικασία καθορισμού διατροφής μεταξύ συζύγων και πρώην συζύγων κινείται ενώπιον του δικαστηρίου. Η διαδικασία έχει τη μορφή αναγνωριστικής αγωγής και είναι ίδια με την περιγραφόμενη κατωτέρω για τη διατροφή ενηλίκου.

Διατροφή ενηλίκων

Εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται παραπάνω, η διαδικασία καθορισμού της διατροφής ενηλίκου κινείται ενώπιον του δικαστηρίου (π.χ. αίτηση διατροφής που υποβάλλεται από γονέα κατά των τέκνων του). Η διαδικασία οδηγεί στην έκδοση καταδικαστικής αναγνωριστικής απόφασης. Ξεκινά με την υποβολή του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης στο δικαστήριο.

Στην αγωγή του, ο ενάγων οφείλει να προσδιορίσει το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκείται η αγωγή, να προσδιορίσει τους διαδίκους, αναφέροντας το ονοματεπώνυμο, τη διεύθυνση της κατοικίας ή της έδρας τους και, όταν είναι δυνατόν, το επάγγελμα και τον τόπο εργασίας τους, να καθορίσει τη μορφή της διαδικασίας, να παραθέσει τα πραγματικά περιστατικά και τις νομικές διατάξεις που θεμελιώνουν την αγωγή, να διατυπώσει το αίτημα και να προσδιορίσει το ζητούμενο ποσό διατροφής. Στο τέλος του εισαγωγικού εγγράφου, υποβάλλεται ο κατάλογος μαρτύρων και οι απαιτούμενες πρόσθετες αποδείξεις. Εάν ο διάδικος εκπροσωπείται από δικηγόρο, στην αγωγή πρέπει να επισυνάπτονται έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν την προηγηθείσα πληρωμή του αρχικού δικαστικού τέλους καθώς και πληρεξούσιο. Εναλλακτικά, μπορεί να επισυνάπτεται έγγραφο το οποίο αποδεικνύει τη χορήγηση νομικής συνδρομής.

Εάν διοριστεί δικηγόρος, το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης υποβάλλεται ηλεκτρονικά με χρήση ενός εντύπου το οποίο διατίθεται στη διεύθυνση

<https://citius.tribunaisnet.mj.pt/> σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις οδηγίες που παρέχονται στην εν λόγω διεύθυνση. Εάν ο διάδικος δεν εκπροσωπείται από νόμιμο εκπρόσωπο, μπορεί να υποβάλει την αίτηση στη γραμματεία του δικαστηρίου με έναν από τους ακόλουθους τρόπους: αυτοπροσώπως με συστημένη επιστολή ή μέσω τηλεομοιοτυπίας.

Ο εναγόμενος κλητεύεται. Εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, ακολουθούν τα υποχρεωτικά στάδια της αντίκρουσης, της προδικασίας, της διεξαγωγής αποδείξεων, της δίκης και της απόφασης.

4 Μπορεί να υποβληθεί αίτηση διατροφής για λογαριασμό συγγενούς (σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, έως ποιου βαθμού) ή ανήλικου;

Σε περίπτωση διατροφής ανήλικου, η αγωγή μπορεί να ασκηθεί από τον νόμιμο εκπρόσωπο του ανήλικου, από τον εισαγγελέα, από το πρόσωπο το οποίο ασκεί την επιμέλεια του ανήλικου ή από τον διευθυντή του εκπαιδευτικού ιδρύματος ή ιδρύματος μέριμνας που έχει την ευθύνη του ανήλικου. Οποιοσδήποτε μπορεί να ενημερώσει τον εισαγγελέα για την αναγκαιότητα καθορισμού διατροφής ανήλικου.

Σε περίπτωση διατροφής ενηλίκων που δεν διαθέτουν δικαιοπρακτική ικανότητα, η διαδικασία μπορεί να κινηθεί από τους νόμιμους εκπροσώπους τους.

Εκτός των περιπτώσεων έλλειψης δικαιοπρακτικής ικανότητας, η διαδικασία διατροφής για ενηλίκους ή χειραφετημένα τέκνα πρέπει να κινείται από τους ίδιους, από νόμιμο εκπρόσωπο τον οποίο έχουν διορίσει ή από δικηγόρο τον οποίο έχουν εξουσιοδοτήσει να κινήσει τη διαδικασία.

Ωστόσο, ο νόμος προβλέπει την παρακάτω παρέκκλιση αναφορικά με τα ανήλικα τέκνα: Ο γονέας που είναι ο κυρίως υπόχρεος καταβολής των εξόδων των ανήλικων ή χειραφετημένων τέκνων τα οποία δεν είναι σε θέση να φροντίζουν τον εαυτό τους μπορεί να ζητήσει από τον άλλο γονέα να συνεισφέρει στη συντήρηση και εκπαίδευση των εν λόγω ανήλικων τέκνων. Η εν λόγω συνεισφορά μπορεί να πραγματοποιηθεί συνολικά ή εν μέρει προς τα ανήλικα ή χειραφετημένα τέκνα, όταν το κρίνει ο δικαστής ή αν συμφωνούν οι γονείς.

5 Αν σκοπεύω να προσφύγω στη δικαιοσύνη, πώς μπορώ να γνωρίζω ποιο δικαστήριο είναι αρμόδιο;

Διατροφή ανήλικων τέκνων

Το τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανήλικων (Tribunal de Comarca, Juízo de Família e Menores) του περιφερειακού πρωτοδικείου είναι αρμόδιο για υποθέσεις που αφορούν διαδικασίες ασφαλιστικών μέτρων με τις οποίες ρυθμίζεται η άσκηση της γονικής μέριμνας και καθορίζεται η διατροφή τέκνων. Εάν δεν υπάρχει τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανήλικων η υπόθεση θα εκδικαστεί καταρχήν στο τοπικό τμήμα ή το τμήμα γενικής δικαιοδοσίας του περιφερειακού πρωτοδικείου (Tribunal de Comarca, Juízo Local ή Juízo de Competência Genérica).

Για τον καθορισμό της κατά τόπον αρμοδιότητας των προαναφερθέντων δικαστηρίων ισχύουν οι ακόλουθοι κανόνες. Καταρχήν, αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου διαμονής του ανήλικου κατά την κίνηση της διαδικασίας.

Εάν ο τόπος διαμονής του ανήλικου είναι άγνωστος, αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου διαμονής των ασκούντων τη γονική μέριμνα.

Εάν οι ασκούντες τη γονική μέριμνα διαμένουν σε διαφορετικούς τόπους, αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου διαμονής του προσώπου που έχει την επιμέλεια του ανήλικου ή, σε περίπτωση από κοινού επιμέλειας, του προσώπου με το οποίο κατοικεί ο ανήλικος.

Εάν οποιαδήποτε διαδικασία αφορά δύο ή περισσότερα παιδιά, τα οποία είναι τέκνα των ίδιων γονέων και διαμένουν σε διαφορετικές περιοχές δικαιοδοσίας, αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου διαμονής των περισσότερων εξ αυτών. Αν δεν είναι δυνατός ο καθορισμός της αρμοδιότητας βάσει των ανωτέρω κριτηρίων, αρμόδιο είναι το δικαστήριο ενώπιον του οποίου υποβλήθηκε πρωτοδίκως η αγωγή διατροφής.

Εάν, μετά την έναρξη της διαδικασίας, το τέκνο δεν διαμένει στην Πορτογαλία, αρμόδιο δικαστήριο είναι το δικαστήριο του τόπου κατοικίας του ενάγοντα ή του εναγομένου εάν και αυτά τα πρόσωπα διαμένουν στο εξωτερικό και το πορτογαλικό δικαστήριο έχει διεθνή δικαιοδοσία, η υπόθεση εκδικάζεται από το τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων του περιφερειακού πρωτοδικείου της Λισαβόνας (Tribunal da Comarca de Lisboa, Juízo de Família e Menores), διότι το συγκεκριμένο δικαστήριο είναι κατά τόπον αρμόδιο για τον δήμο της Λισαβόνας.

Διατροφή ενήλικων τέκνων

Κάθε ληξιαρχείο είναι αρμόδιο για τις διαδικασίες διατροφής οι οποίες αφορούν ενήλικα τέκνα. Το παραπάνω δεν ισχύει μόνον σε περίπτωση που έχει ήδη εκδοθεί δικαστική απόφαση που καθόριζε τη διατροφή των τέκνων. Στην περίπτωση αυτή, η αίτηση καθορισμού διατροφής τέκνου το οποίο στο μεταξύ ενηλικιώθηκε ή χειραφετήθηκε σωρεύεται στην προϋπάρχουσα υπόθεση και συνεκδικάζεται από το εν λόγω δικαστήριο.

Διατροφή συζύγων ή πρώων συζύγων

Η διαδικασία για τον καθορισμό της διατροφής μεταξύ συζύγων και πρώων συζύγων κινείται ενώπιον του τμήματος οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων του περιφερειακού πρωτοδικείου, το οποίο είναι αρμόδιο βάσει του τόπου κατοικίας του εναγομένου. Εάν δεν υπάρχει τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων, η υπόθεση καταρχήν εκδικάζεται στο τοπικό τμήμα ή το τμήμα γενικής δικαιοδοσίας του περιφερειακού πρωτοδικείου.

Διατροφή ενηλίκων

Εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται ανωτέρω, η διαδικασία καθορισμού της διατροφής ενηλίκου εισάγεται στο περιφερειακό πρωτοδικείο: τμήμα αστικών υποθέσεων του κεντρικού τμήματος (εάν η αξία της αγωγής υπερβαίνει τα €50.000,00) στο τοπικό τμήμα ή το τμήμα γενικής αρμοδιότητας, εφόσον υπάρχει (εάν η αξία της αγωγής δεν υπερβαίνει το ποσό των €50.000,00). Κατά τόπον αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου κατοικίας του εναγομένου.

Εκτέλεση αποφάσεων καθορισμού διατροφής

Τα δικαστήρια που απαριθμούνται κατωτέρω είναι αρμόδια για την άσκηση ειδικής αγωγής εκτέλεσης της απόφασης περί διατροφής, σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμής.

Εάν η υπόθεση στην οποία καθορίστηκε η διατροφή συζητήθηκε ενώπιον του *τμήματος οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων του περιφερειακού πρωτοδικείου*, η ειδική διαδικασία εκτέλεσης της απόφασης καθορισμού διατροφής κινείται ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου, στο πλαίσιο της αντίστοιχης υπόθεσης με την οποία πρέπει να συνεκδικαστεί η αίτηση εκτέλεσης.

Εάν η υπόθεση στην οποία καθορίστηκε η διατροφή εκδικάστηκε από το κεντρικό τμήμα αστικών υποθέσεων του περιφερειακού πρωτοδικείου (Tribunal de Comarca, Juízo Central Cível), αρμόδιο είναι το τμήμα εκτέλεσης (Secção de Execução) που θα ήταν αρμόδιο αν η υπόθεση δεν υπαγόταν στη δικαιοδοσία του εν λόγω κεντρικού τμήματος λόγω της οικονομικής της αξίας.

Όταν δεν υπάρχει τμήμα εκτέλεσης, το κεντρικό τμήμα αστικών υποθέσεων στο οποίο εκδικάστηκε η αντίστοιχη αναγνωριστική αγωγή είναι αρμόδιο για την ειδική διαδικασία της εκτέλεσης απόφασης καθορισμού διατροφής και σε αυτή την περίπτωση η εκτέλεση διεξάγεται στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας.

Εάν η υπόθεση στην οποία καθορίστηκε η διατροφή εκδικάστηκε στο τοπικό τμήμα αστικών υποθέσεων του περιφερειακού πρωτοδικείου ή στο τμήμα γενικής αρμοδιότητας, η εκτέλεση διεξάγεται με την εν λόγω διαδικασία, εφόσον το κεντρικό τμήμα δεν διαθέτει τμήμα εκτέλεσης. Εάν υπάρχει τμήμα εκτέλεσης (του οποίου η κατά τόπον αρμοδιότητα καταλαμβάνει την περιφέρεια στην οποία βρίσκεται το τμήμα γενικής αρμοδιότητας ή το τοπικό τμήμα αστικών υποθέσεων στο οποίο εκδικάστηκε η καταψηφιστική αγωγή) θα είναι αρμόδιο για την ειδική διαδικασία της εκτέλεσης της απόφασης καθορισμού διατροφής.

Όσον αφορά την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, ακόμη και αν η εκτέλεση δεν πραγματοποιείται στο τμήμα που εξέδωσε την εκτελεστή απόφαση, η αίτηση εκτέλεσης υποβάλλεται στο πλαίσιο της αναγνωριστικής αγωγής επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση. Στην περίπτωση αυτή, όταν αρμόδιο είναι το τμήμα εκτέλεσης, το δικαστήριο που εκδίδει την απόφαση διαβιβάζει πάραυτα αντίγραφο της απόφασης, την αίτηση επίστευσης της εκτέλεσης και τα συνοδευτικά έγγραφα στο τμήμα εκτέλεσης.

Ο ίδιος κανόνας ισχύει σε περιπτώσεις στις οποίες δεν υπάρχει τμήμα εκτέλεσης και το τοπικό τμήμα αστικών υποθέσεων ή το τμήμα γενικής δικαιοδοσίας είναι αρμόδιο για τη διαδικασία εκτέλεσης.

Εάν η διαδικασία στην οποία καθορίστηκε η διατροφή δεν κινήθηκε ενώπιον δικαστηρίου αλλά ενώπιον ληξιαρχείου, η κατά τόπον αρμοδιότητα για την ειδική διαδικασία εκτέλεσης της απόφασης περί διατροφής διέπεται από τις ακόλουθες αρχές:

η διαδικασία εκτέλεσης πρέπει να κινήθει στο δικαστήριο του τόπου διαμονής του υπόχρεου της διατροφής ωστόσο, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να επιλέξει το δικαστήριο του τόπου εκτέλεσης της παροχής, εάν διαμένει στη μητροπολιτική περιοχή της Λισαβόνας ή του Πόρτο και ο υπόχρεος της διατροφής διαμένει στην ίδια μητροπολιτική περιοχή

σε περίπτωση που η διαδικασία εκτέλεσης πρέπει να κινήθει στον τόπο διαμονής του υπόχρεου της διατροφής και αυτός δεν είναι κάτοικος Πορτογαλίας αλλά διαθέτει περιουσιακά στοιχεία στη χώρα, αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου στον οποίο βρίσκονται τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία.

Όσον αφορά την καθ' ύλην αρμοδιότητα για τη διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής εκδοθείσας από ληξιαρχο, ισχύουν οι ακόλουθοι κανόνες:

Το *τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων του περιφερειακού πρωτοδικείου* είναι αρμόδιο για την κίνηση και την εκδίκαση της διαδικασίας εκτέλεσης μεταξύ συζύγων και πρώων συζύγων, για ανήλικα τέκνα και ενήλικα και χειραφετημένα τέκνα. Ωστόσο, επειδή εν προκειμένω, η αντίστοιχη αναγνωριστική αγωγή δεν εκδικάστηκε στο τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων, αλλά στο ληξιαρχείο, τα δικαστήρια μπορεί να αναγνωρίσουν ότι αρμόδιο είναι το *τμήμα εκτέλεσης του περιφερειακού πρωτοδικείου*.

Εάν δεν υπάρχει τμήμα εκτέλεσης, το τοπικό τμήμα αστικών υποθέσεων ή το τμήμα γενικής αρμοδιότητας είναι αρμόδιο για την ειδική διαδικασία της εκτέλεσης απόφασης καθορισμού διατροφής.

Σημείωση:

Οι προαναφερθέντες κανόνες περί δικαιοδοσίας μπορούν να ερμηνεύονται διαφορετικά από τα εθνικά δικαστήρια.

6 Ως απάντ, υποχρεούμαι να χρησιμοποιήσω ενδίδεμο για την προσφυγή στη δικαιοσύνη (π.χ. δικηγόρο, κεντρική ή τοπική αρχή, κλπ); Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης, ποια διαδικασία ακολουθείται;

Κατά κανόνα δεν είναι αναγκαίος ο διορισμός δικηγόρου σε διαδικασίες διατροφής τέκνων, εκτός από το στάδιο της έφεσης. Οι ενήλικες ή χειραφετημένοι ενάγοντες (π.χ. ο ασκών την επιμέλεια παιδιού) μπορούν να παρίστανται αυτοπροσώπως στη διαδικασία που κινείται ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Ωστόσο, το ανήλικο τέκνο πρέπει να εκπροσωπείται από δικηγόρο σε περίπτωση αντικρουόμενων συμφερόντων του ίδιου και των γονέων του, του νομίμου εκπροσώπου ή του προσώπου που έχει την εν τοις πράγμασι επιμέλεια και επίσης όταν ένα αρκούντως ώριμο ανήλικο τέκνο το ζητά από το δικαστήριο.

Για τις λοιπές διαδικασίες διατροφής, ισχύουν οι γενικοί κανόνες που περιγράφονται κατωτέρω.

Απαιτείται διορισμός δικηγόρου: σε υποθέσεις οι οποίες υπάγονται στη δικαιοδοσία δικαστηρίων μέχρι ορισμένου ορίου αξίας στις οποίες επιτρέπεται η άσκηση τακτικών ενδίκων μέσων σε υποθέσεις στις οποίες επιτρέπεται πάντοτε η άσκηση ενδίκων μέσων, ανεξαρτήτως αξίας σε ένδικα μέσα και ένδικα βοηθήματα που ασκούνται σε ανώτερα δικαστήρια.

Επί του παρόντος (2019), τακτικά ένδικα μέσα μπορούν να ασκηθούν μόνον όταν η αξία της υπόθεσης υπερβαίνει το όριο του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου ασκείται το ένδικο μέσο και οι προσβαλλόμενες αποφάσεις είναι δυσμενείς για τον ασκούντα το ένδικο μέσο κατά ποσό που υπερβαίνει επίσης το ήμισυ του ορίου του ως άνω δικαστηρίου. Σε περίπτωση αμφιβολίας όσον αφορά την αξία της ζημίας, λαμβάνεται υπόψη μόνον η αξία της αγωγής. Η συγκεκριμένη νομική αρχή έχει διάφορες εξαιρέσεις οι οποίες προβλέπονται στο παρόν δελτίο και σε άλλες ειδικές νομικές διατάξεις. Το 2019, κατά τον χρόνο επανεξέτασης του παρόντος δελτίου, στις αστικές υποθέσεις τα όρια των δικαστηρίων ήταν τα ακόλουθα: Εφετείο (Tribunal da Relação) – 30.000,00 ευρώ Πρωτοβάθμιο δικαστήριο (Tribunal de Primeira Instância) – 5.000,00 ευρώ.

Παρότι ο διορισμός δικηγόρου είναι απαραίτητος, ασκούμενοι δικηγόροι, δικαστικοί πληρεξούσιοι και οι ίδιοι οι διάδικοι μπορούν να υποβάλουν αγωγές στις οποίες δεν εγείρονται νομικά ζητήματα.

7 Υποχρεούμαι να καταβάλω κάποιο τέλος για την προσφυγή στη δικαιοσύνη; Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, σε τι ποσό είναι πιθανόν να ανέρχεται; Αν δεν διαθέτω επαρκή οικονομικά μέσα, μπορώ να τύχω νομικής συνδρομής για την κάλυψη της δαπάνης της σχετικής διαδικασίας;

Η απάντηση στη συγκεκριμένη ερώτηση εξαρτάται από το κατά πόσον η διαδικασία για τον καθορισμό της διατροφής κινήθηκε σε δικαστήριο ή στο ληξιαρχείο και από το κατά πόσον οι διάδικοι είναι δικαιούχοι νομικής συνδρομής. Στα δικαστήρια καταβάλλονται έξοδα. Στο ληξιαρχείο καταβάλλονται τέλη.

Έξοδα σε υποθέσεις που υπάγονται στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων

Εξαιρέσεις

Οι ανήλικοι απαλλάσσονται από την καταβολή εξόδων όταν εκπροσωπούνται από τον εισαγγελέα ή από δικηγόρο διορισμένο από το δικαστήριο σε υποθέσεις που εκδικάζονται από δικαστήρια, και απαλλάσσονται από την καταβολή τελών σε υποθέσεις οι οποίες εξετάζονται από το ληξιαρχείο.

Οι ανήλικοι ή οι νόμιμοι εκπρόσωποί τους απαλλάσσονται επίσης από τα έξοδα κατά την άσκηση ενδίκων μέσων κατά αποφάσεων που αφορούν την αίτηση, την τροποποίηση ή την παύση της διατροφής, οι οποίες εκδίδονται στο πλαίσιο διαδικασιών ενώπιον του δικαστηρίου ανηλίκων. Στο δικαστήριο ανηλίκων οι διαδικασίες στις οποίες μπορεί να καθοριστεί διατροφή είναι συνήθως οι διαδικασίες διατροφής ανηλίκων τέκνων και οι διαδικασίες ρύθμισης της γονικής μέριμνας. Πρόκειται για ειδικές περιπτώσεις εκούσιας δικαιοδοσίας.

Οι διάδικοι στις διαδικασίες ενώπιον του δικαστηρίου ανηλίκων απαλλάσσονται από την προηγούμενη καταβολή δικαστικών τελών, μεταξύ άλλων και σε διαδικασίες καθορισμού της διατροφής. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο διάδικος δεν καλείται να προκαταβάλει τα δικαστικά έξοδα αλλά να τα καταβάλει εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την έκδοση της απόφασης στην κύρια διαδικασία. Αυτό ισχύει ακόμη και αν η απόφαση δεν έχει καταστεί τελεσίδικη.

Με εξαίρεση τις προαναφερθείσες περιπτώσεις, καταρχήν καταβάλλονται δικαστικά έξοδα. Αυτό δεν ισχύει μόνον σε περίπτωση που ο διάδικος δικαιούται δικαστικής συνδρομής ή/και εφαρμόζεται στην εν λόγω διαδικασία το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, στον οποίο γίνεται αναφορά στη συνέχεια.

Έξοδα

Με εξαίρεση τις απαλλαγές που προαναφέρθηκαν, για την άσκηση αγωγής με αντικείμενο τον καθορισμό διατροφής καταβάλλεται αρχικό δικαστικό τέλος. Το αρχικό δικαστικό τέλος αποτελεί προκαταβολή των τελικών εξόδων.

Τα έξοδα περιλαμβάνουν το δικαστικό τέλος, δαπάνες και έξοδα του διαδίκου.

Δικαστικά έξοδα

Για τον καθορισμό του ποσού του καταβλητέου δικαστικού τέλους, πρέπει να είναι γνωστή η αξία της αγωγής, καθώς το δικαστικό τέλος υπολογίζεται βάσει του εν λόγω ποσού σύμφωνα με έναν από τους πίνακες που επισυνάπτονται στον κανονισμό εξόδων της διαδικασίας.

Για τους σκοπούς της εφαρμογής των προαναφερθέντων πινάκων:

η αξία διαδικασίας οριστικής διατροφής ισούται με το πενταπλάσιο της ετήσιας προσόδου που ζητείται με την αγωγή, δηλαδή η αξία της διαδικασίας αντιστοιχεί στο ποσό της αιτούμενης μηνιαίας καταβολής επί εξήντα

η αξία της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων με αντικείμενο την παροχή διατροφής αντιστοιχεί στο ποσό της αιτούμενης μηνιαίας καταβολής επί δώδεκα η αξία της διαδικασίας διαζυγίου και της διαδικασίας ρύθμισης της άσκησης της γονικής μέριμνας οι οποίες αφορούν άλλα άυλα συμφέροντα εκτός της διατροφής, ανέρχεται τουλάχιστον στο όριο της καθ' ύλην αρμοδιότητας του εφετείου συν ένα λεπτό του ευρώ (το 2019: 30.000,01 ευρώ).

Ο Πίνακας I-A των κανονισμών εξόδων διαδικασίας εφαρμόζεται στις παρακάτω περιπτώσεις: υποθέσεις οριστικής διατροφής για ενήλικους ή ενήλικα ή χειραφετημένα τέκνα κατά τη συνήθη διαδικασία ειδικές διαδικασίες (διαζύγιο ή υποθέσεις ενώπιον του δικαστηρίου ανηλίκων) στις οποίες καθορίζεται διατροφή, εφόσον συντρέχει περίπτωση, για τους συζύγους, τα ανήλικα τέκνα ή τα ενήλικα ή χειραφετημένα τέκνα. Το καταβλητέο δικαστικό τέλος εκφράζεται σε ΛΜ (λογιστικές μονάδες).

Το 2019 (κατά τον χρόνο σύνταξης του παρόντος δελτίου) 1 ΛΜ αντιστοιχούσε σε 102,00 ευρώ. Η αξία αναπροσαρμόζεται συνήθως σε ετήσια βάση και, επομένως, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να συμβουλευτούν την επικαιροποιημένη εθνική νομοθεσία. Το 2019, η αξία του καταβλητέου δικαστικού τέλους, σύμφωνα με τον Πίνακα I-A των κανονισμών εξόδων διαδικασίας, ήταν η ακόλουθη, ανάλογα με την αξία της αγωγής:

Έως 2.000,00 ευρώ – 1 ΛΜ

Από 2.000,01 ευρώ έως 8.000,00 ευρώ – 2 ΛΜ

Από 8.000,01 ευρώ έως 16.000,00 ευρώ – 3 ΛΜ

Από 16.000,01 ευρώ έως 24.000,00 ευρώ – 4 ΛΜ

Από 24.000,01 ευρώ έως 30.000,00 ευρώ – 5 ΛΜ

Από 30.000,01 ευρώ έως 40.000,00 ευρώ – 6 ΛΜ

Από 40.000,01 ευρώ έως 60.000,00 ευρώ – 7 ΛΜ

Από 60.000,01 ευρώ έως 80.000,00 ευρώ – 8 ΛΜ

Από 80.000,01 ευρώ έως 100.000,00 ευρώ – 9 ΛΜ

Από 100.000,01 ευρώ έως 150.000,00 ευρώ – 10 ΛΜ

Από 150.000,01 ευρώ έως 200.000,00 ευρώ – 12 ΛΜ

Από 200.000,01 ευρώ έως 250.000,00 ευρώ – 14 ΛΜ

Από 250.000,01 ευρώ έως 275.000,00 ευρώ – 16 ΛΜ

Άνω των 275.000,00 ευρώ, η αξία του δικαστικού τέλους αυξάνεται κατά 3 ΛΜ ανά 25 000,00 ευρώ ή μέρος του ποσού αυτού.

Στις περιπτώσεις των διαδικασιών ασφαλιστικών μέτρων για τον καθορισμό προσωρινής διατροφής, των προκαταρκτικών διαδικασιών εκτέλεσης για την είσπραξη των ποσών διατροφής που οφείλονται σε ανηλίκους και των ειδικών διαδικασιών εκτέλεσης της απόφασης καθορισμού διατροφής, εφαρμόζεται ο Πίνακας II-A, όπως έχει προσαρτηθεί στους Κανονισμούς Δικονομικών Εξόδων. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες αξίες (2019):

Το ύψος του καταβλητέου δικαστικού τέλους σε διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων για τον καθορισμό προσωρινής διατροφής, ανάλογα με την αξία της, έχει ως εξής:

έως 300.000,00 ευρώ – 3 ΛΜ;

ίση ή μεγαλύτερη των 300.000,01 ευρώ – 8 ΛΜ

εάν η διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων είναι εξαιρετικά πολύπλοκη – 9 έως 20 ΛΜ.

Το ύψος του καταβλητέου δικαστικού τέλους σε διαδικασίες προ της εκτέλεσης για την εισπραξη διατροφής τέκνου κυμαίνεται από 0,5 έως 5 ΛΜ.

Το ύψος του καταβλητέου δικαστικού τέλους για την κίνηση ειδικών διαδικασιών εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής έχει ως εξής:

(Στην περίπτωση μέτρων εκτέλεσης τα οποία επιβάλλονται από δικαστικό επιμελητή)

Έως 30.000,00 ευρώ – 2 ΛΜ

Ίση ή μεγαλύτερη των 30.000,01 ευρώ – 4 ΛΜ.

(Στην περίπτωση διαδικασίας εκτέλεσης η οποία κινείται από δικαστικό πληρεξούσιο αρμόδιο σε θέματα εκτέλεσης)

Έως 30.000,00 ευρώ – 0,25 ΛΜ

Ίση ή μεγαλύτερη των 30.000,01 ευρώ – 0,5 ΛΜ.

Στις προαναφερθείσες περιπτώσεις στις οποίες το δικαστικό τέλος ποικίλλει, ο διάδικος καταβάλλει αρχικά το ελάχιστο ποσό και καταβάλλει το υπόλοιπο, εφόσον υπάρχει, στο τέλος της διαδικασίας.

Στην αναγνωριστική αγωγή για τον καθορισμό της διατροφής, η τελεσίδικη απόφαση του δικαστηρίου πρέπει να επιδικάζει τα έξοδα. Εάν η αγωγή έγινε εν μέρει δεκτή, τα έξοδα καταβάλλονται από αμφοτέρους τους διαδίκους αναλογικά προς την αντίστοιχη ήττα τους. Ο πλήρως ηττηθείς διάδικος υποχρεούται να καταβάλει όλα τα έξοδα. Σε περίπτωση επικυρωμένης από το δικαστήριο συμφωνίας των διαδίκων, κατά κανόνα τα έξοδα βαρύνουν εξ ίσου αμφοτέρους τους διαδίκους.

Σε περίπτωση ειδικής διαδικασίας εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής, τα έξοδα παρακρατούνται από τα έσοδα του κατασχεθέντος περιουσιακού στοιχείου.

Δαπάνες

Οι ακόλουθοι κανόνες ισχύουν όσον αφορά τις δαπάνες:

Όσον αφορά τις δαπάνες και τις επιβαρύνσεις που προκύπτουν από τις έρευνες (πληρωμές σε εμπειρογνώμονες, εκπόνηση εκθέσεων κ.λπ.), ο κανόνας είναι ότι κάθε διάδικος πληρώνει τις δαπάνες και τις επιβαρύνσεις που τον αφορούν.

Εάν η έρευνα αποδειχθεί προδήλως περιττή ή παρελκυστική, ο διάδικος που τη ζήτησε βαρύνεται με την αντίστοιχη δαπάνη, ανεξάρτητα από την τήρηση των προθεσμιών ή την απόφαση επί των εξόδων.

Όταν αμφότεροι οι διάδικοι έχουν συμφέρον στις έρευνες ή στη δαπάνη, όταν αντλούν αμφότεροι ίσο όφελος ή όταν δεν είναι εφικτό να προσδιοριστεί ο ενδιαφερόμενος, οι δαπάνες επιμερίζονται εξίσου μεταξύ των διαδίκων.

Έξοδα των διαδίκων

Όσον αφορά τα έξοδα των διαδίκων, ο κανόνας είναι ο ακόλουθος: τα έξοδα του νικήσαντος διαδίκου βαρύνουν τον ηττηθέντα διάδικο σε διαβαμιζόμενη κλίμακα αναλογικά προς την ήττα του.

Τα έξοδα των διαδίκων περιλαμβάνουν τα προκαταβολικώς καταβληθέντα δικαστικά τέλη, τα έξοδα που πραγματικά πραγματοποίησε ο διάδικος, την αμοιβή που καταβλήθηκε στον δικαστικό επιμελητή και τις σχετικές δαπάνες, την αμοιβή που καταβλήθηκε στον νόμιμο εκπρόσωπο και τις σχετικές δαπάνες.

Λογαριασμός εξόδων

Με εξαίρεση τις προαναφερθείσες περιπτώσεις στις οποίες οι διάδικοι απαλλάσσονται από την προκαταβολική πληρωμή δικαστικού τέλους, καταρχήν, η γραμματεία του δικαστηρίου καταρτίζει τον λογαριασμό εξόδων αφού η απόφαση καταστεί τελεσίδικη και αμετάκλητη και σύμφωνα με το αντίστοιχο περιεχόμενό της. Ο λογαριασμός επιδίδεται στους διαδίκους.

Εάν δεν υπάρχουν ενστάσεις ή απαιτήσεις σε σχέση με τον λογαριασμό, ή αυτές επιλύθηκαν, ο ηττηθείς διάδικος καταβάλλει τα οφειλόμενα ποσά ή/και ο νικήσας διάδικος εισπράττει τα ποσά που προκατέβαλε.

Τα έξοδα των διαδίκων καταβάλλονται απευθείας από τον ηττηθέντα διάδικο στον διάδικο στον οποίο οφείλονται. Εάν ο ηττηθείς διάδικος λαμβάνει νομική συνδρομή, η πληρωμή των σχετικών ποσών στον διάδικο στον οποίο οφείλονται γίνεται από το κράτος [το 2019, κατά τον χρόνο επανελέγχου του παρόντος δελτίου, την πληρωμή πραγματοποίησε το Ινστιτούτο οικονομικής και περιουσιακής διαχείρισης της δικαιοσύνης (Instituto de Gestão Financeira e Equipamentos da Justiça IP)].

Νομική συνδρομή σε υποθέσεις που υπάγονται στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων

Εάν οι οικονομικές δυνατότητες του ενάγοντος είναι ανεπαρκείς προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα της διαδικασίας, δύναται να εξασφαλίσει νομική συνδρομή. Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, νομική συνδρομή παρέχεται μόνον σε φυσικά πρόσωπα και σε νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Η νομική συνδρομή προς τα φυσικά πρόσωπα παρέχεται υπό διάφορες μορφές: νομικές συμβουλές απαλλαγή από δικαστικά τέλη και δαπάνες σταδιακή πληρωμή δικαστικών τελών και δαπανών διορισμός και πληρωμή αμοιβής νομικού εκπροσώπου διορισμός και σταδιακή πληρωμή αμοιβής νομικού εκπροσώπου ορισμός δικαστικού επιμελητή.

Το πορτογαλικό σύστημα νομικής συνδρομής, όπως περιγράφεται στο παρόν δελτίο, ισχύει για όλα τα δικαστήρια και όλα τα είδη διαδικασιών.

Οι αιτήσεις δικαστικής συνδρομής υποβάλλονται μέσω ειδικού εντύπου. Παραδίδονται αυτοπροσώπως ή ταχυδρομούνται στο κέντρο εξυπηρέτησης πελατών οποιουδήποτε Ιδρύματος Κοινωνικής Ασφάλισης IP (Instituto da Segurança Social IP). Τα έντυπα και οι οδηγίες συμπλήρωσής τους παρέχονται από το εν λόγω νομικό πρόσωπο. Γενικά η προθεσμία απάντησης είναι τριάντα ημέρες.

Όταν ασκεί αγωγή, ο ενάγων πρέπει να επισυνάπτει στο εισαγωγικό έγγραφο της δίκης τις έγγραφες αποδείξεις της προηγούμενης καταβολής του δικαστικού τέλους ή της χορήγησης νομικής συνδρομής ως προς την απαλλαγή από την προκαταβολή του εν λόγω τέλους. Όταν η νομική συνδρομή παρέχεται με όρους σταδιακής πληρωμής των δικαστικών τελών, πρέπει να επισυνάπτεται το σχετικό αποδεικτικό καθώς και η απόδειξη πληρωμής του οφειλόμενου ποσού.

Τέλη σε υποθέσεις που υπάγονται στη δικαιοδοσία του Ληξιαρχείου

Οι ανήλικοι απαλλάσσονται από την καταβολή τελών όταν εκπροσωπούνται από τον εισαγγελέα ή από δικηγόρο διορισμένο από το δικαστήριο σε υποθέσεις που εξετάζονται από το ληξιαρχείο.

Τα καταβλητέα τέλη για υποθέσεις που υπάγονται στη δικαιοδοσία του ληξιαρχείου καθορίζονται στον κανονισμό αμοιβών ληξιαρχείων και συμβολαιογράφων.

Για παράδειγμα, το 2019 τα καταβλητέα τέλη (τα οποία διατίθενται στη διεύθυνση:

<http://www.im.mj.pt/sections/irn/legislacao/docs-legislacao/regulamento-emolumentar/>) για υποθέσεις που εμπίπτουν στη δικαιοδοσία των ληξιαρχείων έχουν ως εξής:

διαδικασία συναινετικού διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού (χωρίς διανομή της περιουσίας), περιλαμβανομένων των αποφάσεων επικύρωσης συμφωνιών που αφορούν διατροφή μεταξύ συζύγων ή για ανήλικα τέκνα – 280 ευρώ

διαδικασία παροχής διατροφής σε ανήλικα ή χειραφετημένα τέκνα – 120 ευρώ

διαδικασία τροποποίησης συμφωνιών διατροφής – 100 ευρώ.

Τα εν λόγω ποσά ισχύουν κατά τον χρόνο ενημέρωσης του παρόντος δελτίου για το 2019 και επανεξετάζονται. Επομένως, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να συμβουλευθούν την εθνική νομοθεσία κατά περίπτωση.

Νομική συνδρομή σε υποθέσεις που υπάγονται στη δικαιοδοσία του ληξιαρχείου

Η νομική συνδρομή αφορά μόνον δύο περιπτώσεις υποθέσεων που εξετάζονται από το ληξιαρχείο: διορισμός και πληρωμή αμοιβής νομικού εκπροσώπου διορισμός και σταδιακή πληρωμή αμοιβής νομικού εκπροσώπου.

Επιπλέον, στα ληξιαρχεία, ορισμένες πράξεις διενεργούνται ατελώς όταν οι αιτούντες οι οποίοι είναι φυσικά πρόσωπα μπορούν να αποδείξουν ότι διαθέτουν περιορισμένα οικονομικά μέσα.

Τα περιορισμένα οικονομικά μέσα μπορούν να αποδειχθούν με τα ακόλουθα μέσα: έγγραφο από την αρμόδια διοικητική αρχή βεβαίωση από το δημόσιο ίδρυμα κοινωνικής πρόνοιας στο οποίο κατοικεί το φυσικό πρόσωπο.

Στις περιπτώσεις αυτές, οι ακόλουθες πράξεις χορηγούνται ατελώς: ληξιαρχικές πράξεις ή βεβαιώσεις ιθαγένειας διαδικασίες και βεβαιώσεις σχετικές με τα ανωτέρω απαιτούμενα έγγραφα και διαδικασίες σχετικές με τη χορήγησή τους βεβαιώσεις απαιτούμενες για οποιονδήποτε σκοπό.

Οι ίδιοι κανόνες ισχύουν για τις υποθέσεις που υπάγονται στη δικαιοδοσία του ληξιαρχείου στο οποίο καθορίστηκε η διατροφή.

8 Τι είδους διατροφή είναι πιθανόν να επιδικάσει το δικαστήριο; Πώς υπολογίζεται το ποσό της διατροφής; Μπορεί να αναθεωρηθεί η απόφαση του δικαστηρίου αν οι δαπάνες διαβίωσης ή οι οικογενειακές συνθήκες μεταβληθούν; Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, με ποιο τρόπο (π.χ. μέσω του συστήματος αυτόματης τιμαριθμικής προσαρμογής);

Κατά κανόνα, η διατροφή ορίζεται ως μηνιαίες χρηματικές πληρωμές, εκτός αν υπάρχει συμφωνία ή νομική διάταξη περί του αντιθέτου ή όταν συντρέχουν λόγοι που να δικαιολογούν έκτακτα μέτρα. Εάν, για παράδειγμα, ο υπόχρεος στην καταβολή της διατροφής αποδείξει ότι δεν μπορεί να καταβάλλει τη διατροφή ως χρηματικό ποσό αλλά προσφέροντας την οικία και την εταιρεία του, μπορεί κατ' εξαίρεση να διαταχθεί αυτή η εισφορά.

Υπολογισμοί για τον καθορισμό της διατροφής

Το ποσό της διατροφής προσδιορίζεται με βάση τις δυνατότητες του υπόχρεου και τις ανάγκες του δικαιούχου. Κατά τον καθορισμό της διατροφής θα λαμβάνεται επίσης υπόψη το ενδεχόμενο να είναι ο δικαιούχος σε θέση να αυτοσυντηρηθεί.

Οι ανάγκες του δικαιούχου της διατροφής εξαρτώνται από το κατά πόσον είναι ανήλικο τέκνο, ενήλικο τέκνο το οποίο συνεχίζει την κατάρτιση ή την εκπαίδευσή του ή ενήλικος. Τα παραπάνω έχουν ήδη αναφερθεί στην απάντηση της ερώτησης «1 Τι σημαίνουν στην πράξη οι όροι “διατροφή” και “υποχρέωση διατροφής”; Ποια πρόσωπα οφείλουν να καταβάλλουν διατροφή σε άλλα πρόσωπα;

Όσον αφορά τις δυνατότητες του υπόχρεου της διατροφής που πρέπει να ληφθούν υπόψη, επισημαίνεται ότι τα ειδικά κριτήρια λαμβάνονται υπόψη ανάλογα με το αν η διατροφή αφορά τέκνα ή πρώην συζύγους.

Καθορισμός διατροφής τέκνων

Η υποχρέωση διατροφής του τέκνου αποτελεί θεμελιώδες καθήκον των γονέων. Θεμελιώνεται άμεσα στο άρθρο 36 παράγραφος 5 του Συντάγματος της Πορτογαλικής Δημοκρατίας.

Η καταβλητέα στα τέκνα διατροφή πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις δυνατότητες του υπόχρεου της διατροφής.

Σύμφωνα με τη νομολογιακή αρχή του Ανώτατου Δικαστηρίου της Πορτογαλίας (Supremo Tribunal de Justiça), για τον υπολογισμό του ύψους της οφειλόμενης διατροφής σε τέκνο, το δικαστήριο οφείλει να λάβει υπόψη όχι μόνον το ύψος του πραγματικού εισοδήματος του υπόχρεου, αλλά συνολικά και γενικά, την κοινωνική του θέση, την ικανότητά του να εργαστεί, την υποχρέωση να αναζητά ενεργά ένα επάγγελμα το οποίο θα του επιτρέψει να εκπληρώνει την υποχρέωση αυτή και το πλήρες φάσμα των περιουσιακών στοιχείων του.

Καθορισμός διατροφής πρώην συζύγων

Κατά τον καθορισμό του ποσού της διατροφής που οφείλεται σε πρώην συζύγους, το δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη τη διάρκεια του γάμου, τη συνεισφορά στα οικονομικά της οικογένειας, την ηλικία και την κατάσταση της υγείας των συζύγων, τα επαγγελματικά τους προσόντα και τις δυνατότητες εύρεσης εργασίας, τον χρόνο που πρέπει να αφιερώσουν στην ανατροφή των κοινών τέκνων, τα εισοδήματα και τις προσόδους τους, τυχόν νέο γάμο ή συμβίωση και, γενικότερα, κάθε παράγοντα που επηρεάζει τις ανάγκες του συζύγου που δικαιούται τη διατροφή και τις δυνατότητες του υπόχρεου διατροφής. Σύμφωνα με την κρατούσα εθνική νομολογία, ο δικαιούχος σύζυγος δεν δικαιούται να απαιτήσει τη διατήρηση του βιοτικού επιπέδου που απολάμβανε κατά τη διάρκεια του γάμου.

Ο χρόνος για τον οποίο οφείλεται η διατροφή

Διατροφή η οποία καθορίζεται με δικαστική απόφαση οφείλεται από την ημερομηνία άσκησης της αγωγής. Διατροφή η οποία καθορίζεται με συμφωνία των μερών και επικυρώνεται με απόφαση του δικαστηρίου ή του ληξιαρχείου οφείλεται από την ημερομηνία υπερημερίας του υπόχρεου. Ο υπόχρεος καθίσταται υπερήμερος από την ημερομηνία που έχει οριστεί για την πληρωμή ή, αν αυτή δεν έχει οριστεί, από την ημερομηνία κατά την οποία ζητείται η πληρωμή. Με την επιφύλαξη των περιπτώσεων που προαναφέρθηκαν, το δικαιο της Πορτογαλίας δεν προβλέπει τον αναδρομικό καθορισμό της διατροφής.

Τροποποιήσεις της καθορισθείσας διατροφής

Σε περίπτωση μεταβολής των περιστάσεων μετά τον καθορισμό της διατροφής, η διατροφή μπορεί να τροποποιηθεί ή να παύσει.

Εφόσον δεν εκκρεμεί ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής, η αίτηση τροποποίησης ή παύσης της διατροφής ασκείται μαζί με την καταψηφιστική αγωγή. Εάν εκκρεμεί ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής, η αίτηση τροποποίησης ή παύσης της διατροφής συνεκδικάζεται με τη διαδικασία εκτέλεσης.

Ο υπόχρεος διατροφής μπορεί να ζητήσει τη μείωση ή την παύση της διατροφής εάν για παράδειγμα μειωθούν οι οικονομικές τους δυνατότητες, βελτιωθούν οι δυνατότητες του δικαιούχου της διατροφής, ο δικαιούχος της διατροφής ενηλικιωθεί ή ο δικαιούχος της διατροφής καταστεί ικανός να συμβάλει ο ίδιος στη συντήρησή του.

Ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να ζητήσει την αύξηση του ποσού της διατροφής, αν για παράδειγμα, η οικονομική του κατάσταση επιδεινωθεί, η οικογενειακή του κατάσταση μεταβληθεί, οι ανάγκες του αυξηθούν ή το κόστος διαβίωσης αυξηθεί, και η αύξηση αυτή μπορεί και πρέπει να επιβαρύνει τον υπόχρεο της διατροφής (επειδή, για παράδειγμα, αυξήθηκε επίσης ο μισθός του).

Αυτόματη αναπροσαρμογή

Για την αντιμετώπιση του αυξανόμενου κόστους διαβίωσης, η απόφαση που καθορίζει τη διατροφή μπορεί να ορίζει ότι το ορισθέν ύψος θα αναπροσαρμόζεται αυτομάτως τακτικά (συνήθως σε ετήσια βάση).

Η αναπροσαρμογή μπορεί να βασίζεται στην αύξηση του δείκτη πληθωρισμού που δημοσιεύεται ετησίως από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (*Instituto Nacional de Estatística*) ή στην αύξηση ορισμένου επιτοκίου που υποδεικνύεται από το δικαστήριο. Ωστόσο, μπορεί να συνιστάται επίσης σε πάγια ετήσια αύξηση κατά ορισμένο ποσό, το οποίο προβλέπεται στην απόφαση.

Ο δικαστής είναι υπεύθυνος για τον καθορισμό της αυτόματης αναπροσαρμογής και την επιλογή του κατάλληλου τρόπου επίτευξής της, κατά τη διακριτική του ευχέρεια. Η αυτόματη αναπροσαρμογή μπορεί επίσης να καθοριστεί με επικυρωμένη συμφωνία των μερών.

Προσωρινή διατροφή

Επιπλέον της οριστικής διατροφής, μπορεί να καθοριστεί επίσης προσωρινή διατροφή.

Εάν δεν έχει καθοριστεί ακόμη οριστική διατροφή, το δικαστήριο μπορεί, κατόπιν αιτήματος του δικαιούχου της διατροφής ή αυτεπαγγέλτως, εάν ο δικαιούχος είναι ανήλικος, να χορηγήσει προσωρινή διατροφή η οποία καθορίζεται κατά τη διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου. Η προσωρινή διατροφή δεν επιστρέφεται ποτέ. Καταβάλλεται ενόσω εκκρεμεί η κύρια διαδικασία για τον καθορισμό της οριστικής διατροφής. Η οριστική διατροφή οφείλεται από τη στιγμή που καθορίζεται.

Εάν εκκρεμεί διαδικασία διαζυγίου κατ' αντιδικία, ο δικαστής μπορεί να καθορίσει προσωρινή διατροφή για έναν εκ των συζύγων ή για τα τέκνα, ενόσω εκκρεμεί η διαδικασία. Ενόσω εκκρεμεί διαδικασία ρύθμισης της γονικής μέριμνας, ο δικαστής μπορεί επίσης να καθορίσει προσωρινή διατροφή για τα ανήλικα τέκνα. Στις προαναφερθείσες περιπτώσεις, προσωρινή διατροφή μπορεί να καθορισθεί στη διάρκεια ακρόασης στο πλαίσιο της διαδικασίας. Εναλλακτικά, προσωρινή διατροφή μπορεί να καθορισθεί κατά τη διάρκεια διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων η οποία συνεκδικάζεται στο πλαίσιο της κύριας δίκης στην οποία καθορίζεται η οριστική διατροφή.

9 Πώς και σε ποιον καταβάλλεται η διατροφή;

Η διατροφή καταβάλλεται υπό τους όρους και στο πρόσωπο που αναφέρονται στη δικαστική απόφαση ή στη συμφωνία των διαδίκων που επικυρώθηκε από το δικαστήριο.

Κατά κανόνα, εάν ο δικαιούχος είναι ενήλικος ο οποίος διαθέτει δικαιοπρακτική ικανότητα ή χειραφετημένο τέκνο, η διατροφή καταβάλλεται απευθείας στον δικαιούχο.

Εάν πρόκειται για ενήλικο που στερείται δικαιοπρακτικής ικανότητας, η διατροφή καταβάλλεται στο πρόσωπο που έχει νόμιμη υποχρέωση να ασκεί για λογαριασμό του τα οικονομικά του δικαιώματα (κηδεμόνας, επίτροπος ή δικαστικός συμπαραστάτης) το ποσό της διατροφής μπορεί επίσης να καταβάλλεται σε ίδρυμα.

Εάν ο δικαιούχος είναι ανήλικος, η διατροφή καταβάλλεται στο πρόσωπο που έχει την επιμέλειά του, το οποίο μπορεί να είναι ένας από τους γονείς, άλλος συγγενής, τρίτος (ανάδοχο οικογένεια) ή ο διευθυντής του ιδρύματος στο οποίο έχει ανατεθεί η μέριμνα του ανηλίκου.

Η νομοθεσία δεν επιβάλλει αυστηρά καθορισμένους τρόπους πληρωμής, και οι διάδικοι μπορούν να συμφωνήσουν με ποιον τρόπο θα ρυθμισθεί το θέμα αυτό. Εάν δεν υπάρχει σχετική συμφωνία, τα δικαστήρια αποφασίζουν τον τρόπο πληρωμής που είναι πιο πρακτικός και λιγότερο δαπανηρός τόσο για τον υπόχρεο όσο και για τον δικαιούχο της διατροφής.

Γενικά, η μηνιαία διατροφή καταβάλλεται σε μετρητά και πρέπει να παραδίδεται στον δικαιούχο στην αρχή του εκάστοτε μήνα.

Ο χρόνος και ο τόπος πληρωμής προσδιορίζονται στη συμφωνία ή στην απόφαση καθορισμού της διατροφής. Εάν ο χρόνος και ο τόπος δεν έχουν οριστεί, ισχύουν σχετικά οι συνήθειες κανόνες του Αστικού Κώδικα. Οι κανόνες αυτές ορίζουν ότι αν δεν προβλέπεται κάτι διαφορετικό καταρχήν:

η διατροφή που καταβάλλεται σε μετρητά καταβάλλεται στον τόπο κατοικίας του δικαιούχου όταν η πληρωμή καθίσταται ληξιπρόθεσμη καθώς οι πληρωμές αντιστοιχούν στους ημερολογιακούς μήνες, ο δικαιούχος μπορεί να ζητήσει πληρωμή οποτεδήποτε από την πρώτη ημέρα του οικείου μήνα.

Οι συνθέστεροι τρόποι πληρωμής είναι με τραπεζικό έμβασμα, κατάθεση σε τραπεζικό λογαριασμό, ταχυδρομική ή τραπεζική επιταγή ή απευθείας καταβολή μετρητών στον δικαιούχο.

10 Αν ο υπόχρεος σε διατροφή (οφειλέτης) δεν την καταβάλλει οικειοθελώς, ποια μέτρα μπορούν να ληφθούν ώστε να αναγκαστεί να την καταβάλει;

Εάν ο υπόχρεος της διατροφής αθετήσει την υποχρέωση καταβολής της, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να προσφύγει σε μέσα εκτέλεσης του αστικού και του ποινικού δικαίου.

Μέτρα εκτέλεσης του αστικού δικαίου

Διαδικασία προ της εκτέλεσης

Στην περίπτωση διατροφής τέκνου, η οποία έχει καθορισθεί σε διαδικασία εκτέλεσης της υποχρέωσης διατροφής ή σε διαδικασία ρύθμισης της γονικής μέριμνας, ο νόμος παρέχει στον δικαιούχο της διατροφής τη δυνατότητα κίνησης διαδικασίας προ της εκτέλεσης.

Ο δικαιούχος της διατροφής ανηλίκου τέκνου μπορεί να ζητήσει τη διεξαγωγή διαδικασίας προ της εκτέλεσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 48 του Γενικού Καθεστώτος της Διαδικασίας Αστικής Εποπτείας (Regime Geral do Processo Tutelar Cível), εφόσον ισχύουν οι παρακάτω προϋποθέσεις: μη καταβολή ή καθυστέρηση στην καταβολή διατροφής ο υπόχρεος διατροφής έχει τακτικά εισοδήματα από εργασία, σύνταξη, επιδοτήσεις, προμήθειες, ποσοστά, αμοιβές, πριμ, εισφορές ή παρόμοια εισοδήματα.

Η αγωγή συνεκδικάζεται με την αγωγή ρύθμισης της άσκησης της γονικής μέριμνας ή την αγωγή καθορισμού διατροφής τέκνου, οι οποίες εκδικάζονται από το δικαστήριο. Ο υπόχρεος της διατροφής ειδοποιείται να καταβάλει τη διατροφή εντός δέκα ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία αυτή κατέστη πληρωτέα. Εάν ο υπόχρεος της διατροφής δεν επισυνάψει έγγραφες αποδείξεις πληρωμής, οι πληρωμές της διατροφής θα παρακρατούνται σε μηνιαία βάση από την αμοιβή, τον μισθό, τη σύνταξη, τις επιδοτήσεις ή άλλο εισόδημα το οποίο λαμβάνει. Για τον σκοπό αυτό, οι φορείς που είναι αρμόδιοι για την πληρωμή θα ενημερωθούν ώστε να προβαίνουν στη μηνιαία παρακράτηση και να καταθέτουν απευθείας το ποσό στον τραπεζικό λογαριασμό που έχει προσδιορίσει ο δικαιούχος της διατροφής. Τα παρακρατούμενα ποσά καλύπτουν επίσης τις πληρωμές διατροφής που καθίστανται απαιτητές.

Αφού ενημερωθούν σχετικά, όλα τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για την διεκπεραίωση ή την πληρωμή του ανωτέρω εισοδήματος αναλαμβάνουν τον ρόλο του εγκεκριμένου θεματοφύλακα των ποσών που παρακρατούνται ως διατροφή. Ως εκ τούτου, εάν δεν παρακρατήσουν το συμφωνημένο ποσό, η εκτέλεση στρέφεται εναντίον τους στο πλαίσιο της τρέχουσας διαδικασίας.

Τα παρακρατούμενα ποσά δεν περιλαμβάνουν διατροφή συσσωρευθείσα πριν από την όχληση προς τον υπόχρεο της διατροφής να προβεί στην πληρωμή. Καλύπτουν, ωστόσο, τις πληρωμές διατροφής που καθίστανται απαιτητές. Για την είσπραξη της διατροφής που ενδεχομένως είχε σωρευτεί πριν από την όχληση που έλαβε χώρα στο πλαίσιο της διαδικασίας, ο δικαιούχος της διατροφής πρέπει να κινήσει διαδικασία εκτέλεσης. Έτσι, όταν οφείλεται διατροφή σε ανήλικους, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί κάλλιστα να κινήσει ταυτόχρονα διαδικασία προ της εκτέλεσης (για τα ποσά της διατροφής που θα καταστούν ληξιπρόθεσμα μελλοντικά) και ειδική διαδικασία εκτέλεσης της απόφασης καθορισμού διατροφής (για την πληρωμή ήδη ληξιπρόθεσμων ποσών).

Δεν είναι απαραίτητο να κινηθεί διαδικασία προ της εκτέλεσης πριν από την προσφυγή στην εκτέλεση. Αποτελεί απλώς εναλλακτική της εκτέλεσης. Δεν επιτρέπεται η άσκηση ανακοπής, αλλά ο δικαιούχος της διατροφής έχει στη διάθεσή του λιγότερα μέσα από ό,τι στο πλαίσιο της εκτέλεσης, καθώς μπορεί να ζητήσει μόνον παρακρατήσεις από μισθό, αμοιβή, σύνταξη, επιδότηση ή παρόμοιο περιοδικό εισόδημα (δεν μπορεί να ζητήσει την κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων, καταθέσεων ή πιστωτικών δικαιωμάτων).

Εάν οφείλεται διατροφή σε ανήλικους, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί, εναλλακτικά, να ασκήσει μόνον ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής, όπως προβλέπεται στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Έτσι, με μια ενιαία αγωγή, μπορεί να εισπράξει στο ακέραιο τα ληξιπρόθεσμα ή μη ποσά. Στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτέλεσης, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να κάνει χρήση ευρύτερων μέσων εκτέλεσης, όπως της κατάσχεσης και της δέσμευσης εισοδήματος. Οι διαδικασίες αυτές θα εξηγηθούν παρακάτω.

Διαδικασία λόγω μη συμμόρφωσης

Σε περίπτωση διατροφής ανηλίκου τέκνου που ορίστηκε σε διαδικασία ρύθμισης της γονικής μέριμνας, ο νόμος παρέχει επίσης στον δικαιούχο της διατροφής τη δυνατότητα κίνησης διαδικασίας λόγω μη συμμόρφωσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του Γενικού Καθεστώτος της Διαδικασίας Αστικής Εποπτείας.

Εναλλακτικά, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 48 του Γενικού Καθεστώτος της Διαδικασίας Αστικής Εποπτείας. Με τη διαδικασία αυτή ζητείται από το δικαστήριο να διατάξει τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για τη συμμόρφωση και να επιβάλει πρόστιμο στον υπόχρεο που αθέτησε την υποχρέωσή του. Η αίτηση σωρεύεται στη διαδικασία, το δικαστήριο κλητεύει τους γονείς σε σύσκεψη ή κλητεύει τον εναγόμενο για να αντικρούσει την αίτηση εντός πέντε ημερών.

Οι γονείς μπορούν να συμφωνήσουν να τροποποιήσουν το καθεστώς που έχει καθοριστεί. Ελλείψει συμφωνίας, ο δικαστής θα αποφανθεί προσωρινά επί του αιτήματος και θα παραπέμψει τους διαδίκους σε διαμεσολάβηση ή ειδική συζήτηση η οποία θα διεξαχθεί από πραγματογνώμονα. Εάν και πάλι αποδειχθεί αδύνατη η επίτευξη συμφωνίας, οι γονείς ειδοποιούνται να υποβάλουν προτάσεις και αποδεικτικά στοιχεία. Ακολουθούν η διεξαγωγή αποδείξεων, η δίκη και η έκδοση απόφασης.

Ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής

Σε κάθε περίπτωση στην οποία υπάρχει καθυστέρηση στην καταβολή διατροφής, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να κινήσει ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής σύμφωνα με τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Ο κανόνας αυτός ισχύει ανεξάρτητα από το αν η διατροφή οφείλεται σε ανηλίκους ή σε ενήλικους και εάν είναι οριστική ή προσωρινή.

Κατά τη διάρκεια της ειδικής διαδικασίας εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής, ο αιτών μπορεί να ζητήσει: επιδίκαση μέρους των ποσών, μισθών ή συντάξεων που λαμβάνει ο αντίδικος ή τη δέσμευση εισοδήματος που ανήκει στον υπόχρεο της διατροφής.

Η εν λόγω επιδίκαση ή δέσμευση πραγματοποιείται ανεξάρτητα από την κατάσχεση και αποσκοπεί στην εξασφάλιση της πληρωμής τόσο των ληξιπρόθεσμων ποσών όσο και των ποσών που θα καταστούν απαιτητά στο μέλλον.

Όταν ο αιτών ζητεί την επιδίκαση ποσών, μισθών ή συντάξεων, ο φορέας που είναι υπεύθυνος για την καταβολή τους ή τη διεκπεραίωση των αντίστοιχων μισθολογικών καταστάσεων ειδοποιείται ότι πρέπει να καταβάλει το επιδικασθέν ποσό απευθείας στον αιτούντα. Το επιδικασθέν ποσό κατατίθεται μηνιαίως στον τραπεζικό λογαριασμό του αιτούντος, ο οποίος οφείλει να υποδεικνύει τον αντίστοιχο αριθμό στο εισαγωγικό έγγραφο της αγωγής του.

Εάν ο αιτών ζητά δέσμευση εισοδήματος, πρέπει να προσδιορίσει το σχετικό περιουσιακό στοιχείο και ο δικαστικός επιμελητής διατάσσει τη δέσμευση του περιουσιακού στοιχείου που κρίνεται επαρκές για την κάλυψη των ήδη ληξιπρόθεσμων ποσών διατροφής και των ποσών που θα καταστούν απαιτητά στο μέλλον. Για τον σκοπό αυτό, ο καθ' ου η αίτηση έχει δικαίωμα ακρόασης.

Εάν αποδειχθεί, αφού πραγματοποιηθεί η δέσμευση, ότι το δεσμευθέν εισόδημα δεν επαρκεί, ο αιτών μπορεί να υποδείξει άλλα περιουσιακά στοιχεία. Εάν, αντιθέτως, αποδειχθεί ότι το δεσμευθέν εισόδημα είναι υπερβολικό, ο αιτών οφείλει να επιστρέψει στον καθ' ου το υπερβάλλον ποσό, εφόσον το έχει εισπράξει. Ο καθ' ου δικαιούται επίσης να ζητήσει τον περιορισμό της δέσμευσης σε τμήμα μόνον των περιουσιακών στοιχείων ή τη μεταφορά της σε άλλα περιουσιακά στοιχεία.

Τα επιδικασθέντα ποσά ή το ύψος του δεσμευμένου εισοδήματος πρέπει να επαρκούν για την κάλυψη ληξιπρόθεσμων πληρωμών, τόκων υπερημερίας, εφόσον τους απαιτήσει ο δικαιούχος της διατροφής, ποσών που καθίστανται απαιτητά και αυτόματων αναπροσαρμογών, εφόσον έχουν προβλεφθεί.

Ο δικαιούχος της διατροφής εξακολουθεί να δύναται να ζητήσει την κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων του υπόχρεου της διατροφής. Η κατάσχεση μπορεί να αφορά κινητά και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία, τραπεζικές καταθέσεις, πιστωτικά δικαιώματα, εμπορικές επιχειρήσεις ή μετοχές.

Εάν το κατασχθέν περιουσιακό στοιχείο πωληθεί για την εξόφληση οφειλής από διατροφή, η απόδοση του υπερβάλλοντος ποσού στον υπόχρεο της διατροφής διατάσσεται μόνον εάν η πληρωμή διατροφής η οποία καθίσταται οφειλόμενη είναι εξασφαλισμένη σε βαθμό που ο δικαστής κρίνει προσήκοντα, εκτός εάν παρασχεθεί εξασφάλιση ή άλλη κατάλληλη εγγύηση.

Ο υπόχρεος της διατροφής κλητεύεται μόνον αφού πραγματοποιηθεί η κατάσχεση/επιδίκαση/δέσμευση εισοδήματος. Η άσκηση ανακοπή κατά της εκτέλεσης ή της κατάσχεσης από τον υπόχρεο της διατροφής δεν αναστέλλει την εκτέλεση.

Σε περίπτωση αιτήματος τροποποίησης ή παύσης των πληρωμών διατροφής ενώ εκκρεμεί η ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής, το αίτημα συνεκδικάζεται στο πλαίσιο της ειδικής διαδικασίας εκτέλεσης.

Ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με συμφωνία διατροφής η οποία απορρέει από δημόσιο έγγραφο το οποίο εκδόθηκε ή επικυρώθηκε από διοικητικές αρχές, σε κράτος μέλος το οποίο δεν δεσμεύεται από το Πρωτόκολλο της Χάγης του 2007, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να επικαλεστεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 805/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις [άρθρο 4 παράγραφος 3 στοιχείο β του παραπάνω κανονισμού και άρθρο 68 παράγραφος 2 του κανονισμού 4/2009 της 18ης Δεκεμβρίου 2008].

Μέτρα εκτέλεσης του ποινικού δικαίου

Το άρθρο 250 του Ποινικού Κώδικα προβλέπει και τιμωρεί το αδίκημα της μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων διατροφής με ποινή φυλάκισης διάρκειας από έναν μήνα έως δύο έτη ή πρόστιμο που αντιστοιχεί σε διακόσιες σαράντα ημέρες, ανάλογα με τις περιπτώσεις που προβλέπονται στον Κώδικα.

Για την κίνηση ποινικής διαδικασίας απαιτείται έγκληση.

Σε περίπτωση εκπλήρωσης της υποχρέωσης, το δικαστήριο δύναται να μην επιβάλει ποινή ή να αναιρέσει εν όλω ή εν μέρει την ποινή που ο υπόχρεος δεν έχει ακόμη εκτίσει.

11 Παρακαλείστε να περιγράψετε με συντομία τυχόν περιορισμούς στους οποίους υπόκειται η εκτέλεση, ιδίως διατάξεις περί προστασίας του οφειλέτη καθώς και προθεσμίες παραγραφής ή αποσβεστικές προθεσμίες στο οικείο σύστημα αναγκαστικής εκτέλεσης.

Καταρχήν, η εκτέλεση μπορεί να αφορά το σύνολο των κατασχετέων περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη τα οποία σύμφωνα με το ουσιαστικό δίκαιο υπόκεινται σε εκτέλεση για την εξόφληση οφειλής. Η κατάσχεση περιορίζεται στα περιουσιακά στοιχεία τα οποία απαιτούνται για την πληρωμή της οφειλής που αφορά η εκτέλεση και των προβλεπόμενων εξόδων εκτέλεσης.

Επιπλέον, ο νόμος προβλέπει τους περιορισμούς στους οποίους υπόκειται η κατάσχεση καθώς και προθεσμίες παραγραφής όσον αφορά τις υποχρεώσεις διατροφής, όπως περιγράφεται κατωτέρω.

Περιορισμοί κατάσχεσης

Υπάρχουν ορισμένα είδη περιουσιακών στοιχείων τα οποία δεν είναι δυνατόν να κατασχεθούν σε καμία περίπτωση (απόλυτη απαγόρευση κατάσχεσης), άλλα τα οποία είναι δυνατόν να κατασχεθούν μόνον σε ορισμένες περιπτώσεις (σχετική απαγόρευση κατάσχεσης) και άλλα τα οποία είναι δυνατόν να κατασχεθούν μόνον εν μέρει (μερική απαγόρευση κατάσχεσης).

Απόλυτη απαγόρευση κατάσχεσης

Επιπλέον των αγαθών που εξαιρούνται από την κατάσχεση βάσει ειδικής διάταξης, τα ακόλουθα είναι απολύτως ακατάσχετα:

αναπαλλοτρίωτα αντικείμενα ή δικαιώματα

περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν στην κυριότητα του δημοσίου και άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου

αντικείμενα των οποίων η κατάσχεση μπορεί να προσβάλλει τα χρηστά ήθη ή στερείται οικονομικής λογικής λόγω της αμελητέας αγοραίας αξίας τους

αντικείμενα τα οποία προορίζονται ειδικά για την άσκηση δημόσιας λατρείας

τάφοι

μέσα και αντικείμενα απαραίτητα σε άτομα με αναπηρία και προοριζόμενα για τη θεραπεία ασθενών.

Σχετική απαγόρευση κατάσχεσης

Τα ακόλουθα περιουσιακά στοιχεία υπόκεινται σε σχετική απαγόρευση κατάσχεσης:

εάν η εκτέλεση δεν αφορά την πληρωμή οφειλής με εμπράγματη ασφάλεια, εξαιρούνται από την κατάσχεση τα περιουσιακά στοιχεία του κράτους και άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τα περιουσιακά στοιχεία οντοτήτων που κατέχουν δημόσια έργα ή παραχωρήσεις δημόσιας υπηρεσίας ή τα περιουσιακά στοιχεία νομικών προσώπων κοινής ωφέλειας τα οποία προορίζονται ειδικά για σκοπούς δημόσιου συμφέροντος τα εργαλεία της εργασίας του υπόχρεου της διατροφής και αντικείμενα απαραίτητα για την άσκηση του επαγγέλματος ή την επαγγελματική του κατάρτιση εξαιρούνται επίσης από την κατάσχεση, εκτός εάν ο υπόχρεος της διατροφής δηλώσει ότι μπορούν να κατασχεθούν, εάν η εκτέλεση πραγματοποιείται για την πληρωμή του τιμήματος αγοράς τους ή του κόστους επισκευής τους ή εάν κατάσχονται ως στοιχεία τα οποία ενσωματώνονται σε εμπορική επιχείρηση εξαιρούνται επίσης από την κατάσχεση τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία είναι απαραίτητα σε οποιοδήποτε νοικοκυριό στην κατοικία του οφειλέτη, εκτός εάν η εκτέλεση αφορά την πληρωμή του τιμήματος αγοράς των ειδών αυτών ή του κόστους επισκευής τους.

Δεν κατάσχονται τα μετρητά ή οι τραπεζικές καταθέσεις που προκύπτουν από τον διακανονισμό ακατάσχετων απαιτήσεων, υπό τους ίδιους όρους με αυτούς της αρχικής απαίτησης.

Όταν εισπράττεται απαίτηση από διατροφή, ισχύουν οι προαναφερθέντες κανόνες σχετικά με την απόλυτη και τη σχετική απαγόρευση κατάσχεσης. Κατά κανόνα, σε περίπτωση μερικής κατασχεθέντων περιουσιακών στοιχείων στο πλαίσιο εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής, το ποσό που μπορεί να κατασχεθεί είναι υψηλότερο από εκείνο που προβλέπεται σε περίπτωση κατάσχεσης η οποία βασίζεται σε άλλες απαιτήσεις, όπως θα εξηγηθεί κατωτέρω.

Μερική απαγόρευση κατάσχεσης

Τα δύο τρίτα του καθαρού μισθού, της αμοιβής, των ποσών που λαμβάνονται περιοδικά ως σύνταξη ή οποιονδήποτε άλλων κοινωνικών επιδομάτων, ασφάλειας, αποζημίωσης ατυχήματος, ετήσιας προσόδου ή κάθε είδους πληρωμής που διασφαλίζουν τη συντήρηση του υπόχρεου της διατροφής, είναι ακατάσχετα.

Το ανώτατο όριο του ακατάσχετου είναι το ισοδύναμο τριών εθνικών κατώτατων μισθών κατά τον χρόνο της κατάσχεσης το κατώτατο όριο, όταν ο υπόχρεος της διατροφής δεν διαθέτει άλλα εισοδήματα, αντιστοιχεί σε έναν εθνικό κατώτατο μισθό. Όταν οι εκκρεμείς οφειλές αφορούν διατροφή, ακατάσχετο είναι μόνον ποσό το οποίο ισοδυναμεί με πλήρη μη ανταποδοτική σύνταξη.

Όταν κατάσχονται χρήματα ή υπόλοιπα τραπεζικών λογαριασμών, ακατάσχετο είναι το ποσό που ισοδυναμεί με τον εθνικό κατώτατο μισθό ή, σε περίπτωση υποχρεώσεων διατροφής, το ποσό που ισοδυναμεί με πλήρη μη ανταποδοτική σύνταξη.

Το ακατάσχετο που προβλέπεται για μισθούς, αμοιβές ή περιοδικές πληρωμές δεν μπορεί να σωρευτεί με το ακατάσχετο που προβλέπεται για χρήματα ή υπόλοιπα τραπεζικών λογαριασμών.

Το 2019, έτος σύνταξης του παρόντος δελτίου, το ύψος μη ανταποδοτικής σύνταξης ήταν 210,32 ευρώ και το ύψος του εθνικού κατώτατου μισθού ήταν 600,00 ευρώ.

Σε περίπτωση μη τήρησης των προαναφερθέντων κανόνων που αφορούν την κατάσχεση, ο υπόχρεος της διατροφής μπορεί να αντιταχθεί σε αυτήν.

Προθεσμίες

Ο πορτογαλικός Αστικός Κώδικας προβλέπει προθεσμία παραγραφής πέντε ετών για τις ληξιπρόθεσμες καταβολές διατροφής. Επομένως, πέντε έτη μετά τη δήλη ημερομηνία πληρωμής της διατροφής, το δικαίωμα στην πληρωμή παραγράφεται λόγω μη άσκησης του. Η προθεσμία παραγραφής διακόπτεται σε περίπτωση κλήτευσης σε δικαστική διαδικασία σχετικά με τις καταβολές διατροφής. Από την πλευρά του, ο υπόχρεος διατροφής μπορεί να παραιτηθεί από την παραγραφή μετά τη λήξη της σχετικής προθεσμίας.

Σε περίπτωση διατροφής τέκνου, η προθεσμία παραγραφής δεν ξεκινά ούτε λήγει ενόσω το τέκνο δεν διαθέτει εκπρόσωπο. Ακόμη και αν το τέκνο διαθέτει εκπρόσωπο, η προθεσμία παραγραφής δεν λήγει πριν από την παρέλευση ενός έτους από την ημερομηνία ενηλικίωσης του τέκνου.

Οι κανόνες πολιτικής δικονομίας της Πορτογαλίας δεν προβλέπουν προθεσμία μετά τη λήξη της οποίας ο δικαιούχος διατροφής δεν μπορεί πλέον να κινήσει διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής. Επομένως, οι παραγραφείσες καταβολές διατροφής είναι δυνητικά εκτελεστές. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο μπορεί να μην γνωρίζει αυτεπαγγέλτως την παραγραφή. Ο υπόχρεος της διατροφής πρέπει να επικαλεστεί την παραγραφή, προκειμένου αυτή να έχει ισχύ, προσβάλλοντας την εκτέλεση στη βάση αυτή.

Ανακοπή κατά της κατάσχεσης

Η γενική προθεσμία για την άσκηση ανακοπής κατά της κατάσχεσης είναι δέκα ημέρες από την κοινοποίηση της κατάσχεσης στον υπόχρεο της διατροφής. Η γενική προθεσμία για την άσκηση ανακοπής κατά της εκτέλεσης είναι είκοσι ημέρες από την κλήτευση του υπόχρεου διατροφής.

Σε περίπτωση ειδικής διαδικασίας εκτέλεσης της απόφασης περί διατροφής, ο υπόχρεος διατροφής κλητεύεται μόνον για την εκτέλεση μετά την κατάσχεση, την επιδίκαση ή τη δέσμευση του εισοδήματος. Μαζί με την κλήτευση, ο υπόχρεος της διατροφής ενημερώνεται για την ήδη πραγματοποιηθείσα κατάσχεση.

Σε περίπτωση διαδικασίας προ της εκτέλεσης ενώπιον δικαστηρίου ανηλίκων, ο υπόχρεος της διατροφής ειδοποιείται πριν από τη δέσμευση του εισοδήματος, αλλά δεν μπορεί να ασκήσει ανακοπή. Ο υπόχρεος της διατροφής μπορεί μόνον να προσκομίσει έγγραφη απόδειξη πληρωμής.

12 Υπάρχει κάποιος οργανισμός ή αρχή που μπορεί να με βοηθήσει στην είσπραξη της διατροφής;

Σε περίπτωση διατροφής τέκνου, ο εισαγγελέας δικαιούται να κινήσει τη σχετική διαδικασία για τον καθορισμό της διατροφής. Οποιοσδήποτε μπορεί να ενημερώσει τον εισαγγελέα για την αναγκαιότητα καθορισμού ή τροποποίησης της διατροφής τέκνου. Για τον σκοπό αυτό, η εισαγγελική αρχή διαθέτει υπηρεσία διαβούλευσης με το κοινό σε κάθε δικαστήριο.

13 Μπορεί κάποιος οργανισμός (δημόσιος ή ιδιωτικός) να προκαταβάλει τη διατροφή ολικώς ή μερικώς αντί του οφειλέτη;

Ναι, στην περίπτωση διατροφής ανηλίκου. Πρόκειται για το Ταμείο Εγγύησης Διατροφής σε Ανηλίκους (Fundo de Garantia de Alimentos Devidos a Menores, στο εξής καλούμενο το Ταμείο). Το Ταμείο τελεί υπό τη διαχείριση του Ιδρύματος Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης των Κοινωνικών Ασφαλίσεων IP (Instituto de Gestão Financeira da Segurança Social IP).

Το Ταμείο διασφαλίζει την καταβολή, έως ένα ορισμένο όριο, της διατροφής που οφείλεται σε ανηλίκους. Η καταβολή πραγματοποιείται με εντολή του αρμόδιου δικαστηρίου.

Προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται

Για την ενεργοποίηση της εγγύησης του Ταμείου πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

ο ανήλικος πρέπει να διαμένει στην Πορτογαλία

οι πληρωμές διατροφής πρέπει να έχουν καθοριστεί με δικαστική απόφαση (οι αποφάσεις του ληξιαρχείου για τον καθορισμό της διατροφής στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους παράγουν τα ίδια έννομα αποτελέσματα με τις δικαστικές αποφάσεις)

ο υπόχρεος της διατροφής πρέπει να είναι υπερήμερος

πρέπει να έχει προηγηθεί η κίνηση της διαδικασίας προ της εκτέλεσης, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 48 του Γενικού Καθεστώτος της Διαδικασίας Αστικής Εποπτείας (Regime Geral do Processo Tutelar Cível) (σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, το οποίο είναι δυνατό να τροποποιείται, η εν λόγω προϋπόθεση μπορεί επίσης να εκπληρωθεί με αίτηση για την κίνηση της διαδικασίας λόγω μη συμμόρφωσης με την υποχρέωση διατροφής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 41 του Γενικού Καθεστώτος της Διαδικασίας Αστικής Εποπτείας ή της ειδικής διαδικασίας εκτέλεσης της απόφασης καθορισμού διατροφής)

το ακαθάριστο εισόδημα του ανηλίκου τέκνου δεν πρέπει να υπερβαίνει τον δείκτη κοινωνικής στήριξης (IAS - Indexante dos Apoios Sociais)

ο ανήλικος δεν δικαιούται να επωφελείται από το πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλειά του αν έχει εισόδημα το οποίο υπερβαίνει τον IAS (αυτό συμβαίνει όταν το κατά κεφαλήν εισόδημα στο νοικοκυριό του ανηλίκου δεν υπερβαίνει τον IAS).

Το 2020, έτος επικαιροποίησης του παρόντος δελτίου, ο IAS ισούται με 438,81 ευρώ. Το ύψος του IAS καταρχήν ενημερώνεται ετησίως Για την εξακρίβωση του ισχύοντος ποσού οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να συμβουλευούνται πάντοτε την εθνική νομοθεσία.

Περιορισμοί πληρωμών

Εφόσον συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις, το κράτος εγγυάται μηνιαίες πληρωμές διατροφής έως το όριο που αναφέρεται κατωτέρω.

Για κάθε υπόχρεο διατροφής, οι μηνιαίες πληρωμές διατροφής δεν υπερβαίνουν τον 1 IAS, ανεξάρτητα από τον συνολικό αριθμό των ανηλίκων.

Εντός του ως άνω ορίου, το δικαστήριο οφείλει να καθορίζει το ύψος των πληρωμών που εγγυάται το Ταμείο. Για τον καθορισμό του ύψους, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τις οικονομικές δυνατότητες του νοικοκυριού, το ύψος της καθορισθείσας διατροφής και τις συγκεκριμένες ανάγκες του ανηλίκου.

Το Ταμείο δεν εγγυάται καθυστερημένες πληρωμές. Οι πληρωμές τις οποίες εγγυάται το Ταμείο οφείλονται από την πρώτη ημέρα του μήνα που έπεται εκείνου της έκδοσης της απόφασης του δικαστηρίου με την οποία καθορίζεται το εγγυημένο ποσό.

Η πληρωμή είναι εγγυημένη έως ότου ο υπόχρεος της διατροφής αρχίσει να συμμορφώνεται πραγματικά με την υποχρέωσή του.

Οι πληρωμές του Ταμείου παύουν όταν ο ανήλικος συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του.

Ανήλικοι που βρίσκονται σε δημόσια ή ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα κοινωνικής στήριξης, τα οποία χρηματοδοτούνται από το κράτος ή από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή από κοινωφελείς οργανισμούς ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου, σε εκπαιδευτικά ιδρύματα ή σε σωφρονιστικά ιδρύματα, δεν δικαιούνται πληρωμές διατροφής εγγυημένες από το Ταμείο.

Διαδικασία

Η αίτηση για τον καθορισμό των ποσών που θα καταβάλει το Ταμείο πρέπει να υποβληθεί στο δικαστήριο στο πλαίσιο της διαδικασίας που κινείται λόγω μη συμμόρφωσης. Υπεύθυνοι για την υποβολή της αίτησης είναι ο εισαγγελέας ή ο δικαιούχος της διατροφής.

Ο δικαστής διατάσσει τη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με τις ανάγκες του ανηλίκου και ακολούθως καθορίζει με απόφασή του τις πληρωμές που θα καταβάλλει το Ταμείο εντός των προαναφερθέντων ορίων.

Σε περιπτώσεις στις οποίες η καταβολή διατροφής επείγει, ο δικαστής μπορεί να καθορίσει την προσωρινή διατροφή που θα εγγυάται το Ταμείο έως την έκδοση οριστικής απόφασης.

Ο δικαιούχος της διατροφής πρέπει να αποδεικνύει ετησίως ότι εξακολουθεί να πληροί τις προϋποθέσεις για την εγγύηση των εν λόγω πληρωμών από το Ταμείο, διαφορετικά αυτές παύουν.

Ο νόμιμος εκπρόσωπος του παιδιού ή το πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλειά του οφείλει να ενημερώσει το δικαστήριο ή το Ταμείο για τυχόν μεταβολές ή παύση της μη συμμόρφωσης καθώς και για τυχόν μεταβολές στην κατάσταση του παιδιού.

Για τους σκοπούς της απαίτησης απόδοσης των ποσών από τον υπόχρεο της διατροφής, το Ταμείο υποκαθίσταται στα δικαιώματα του ανηλίκου έως το όριο του ποσού που έχει καταβάλει.

14 Αν εγώ βρίσκομαι στο συγκεκριμένο κράτος μέλος και ο οφειλέτης έχει τη διαμονή του σε άλλη χώρα:

14.1 Μπορώ να τύχω της συνδρομής αρχής ή ιδιωτικού οργανισμού στο συγκεκριμένο κράτος μέλος;

Εάν ο δικαιούχος της διατροφής βρίσκεται στην Πορτογαλία και επιθυμεί να εισπράξει διατροφή σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οφείλει να υποβάλει αίτηση στη Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης (Direcção Geral da Administração da Justiça), η οποία είναι δημόσιος φορέας. Η εθνική νομοθεσία δεν προβλέπει την παρέμβαση ιδιωτικού οργανισμού για τέτοιους σκοπούς.

Η Γενική Διεύθυνση Διοίκησης της Δικαιοσύνης είναι η κεντρική αρχή της Πορτογαλίας για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής (εφεξής, «κανονισμός»).

Ο εν λόγω κανονισμός παρέχει τη δυνατότητα διασυνοριακής εισπράξης αξιώσεων διατροφής. Ο κανονισμός εφαρμόζεται σε αποφάσεις οι οποίες εκδίδονται σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής, «κράτη μέλη») και σε αποφάσεις οι οποίες εκδίδονται σε κράτη τα οποία δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής, «τρίτα κράτη»). Εφαρμόζεται σε αποφάσεις που αφορούν θέματα διατροφής και εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος του, στις 18 Ιουνίου 2011, αλλά και σε αποφάσεις οι οποίες εκδόθηκαν πριν από την εν λόγω ημερομηνία. Εκτείνεται στην εισπράξη ληξιπρόθεσμων πληρωμών και πληρωμών που καθίστανται απαιτητές, αυτόματων αναπροσαρμογών που ορίζονται από την απόφαση και τόκων υπερημερίας. Βάσει του κανονισμού, μπορεί να εισπραχθεί διατροφή η οποία καθορίστηκε με δικαστική απόφαση ή με απόφαση άλλης αρμόδιας αρχής.

Η αίτηση εισπράξης διατροφής σε άλλο κράτος μέλος υποβάλλεται στη Γενική Διεύθυνση Διοίκησης της Δικαιοσύνης συμπληρώνοντας και επισυνάπτοντας τα κατάλληλα έντυπα τα οποία προσαρτώνται στον κανονισμό. Ο δικαιούχος της διατροφής οφείλει να επισυνάψει στα έντυπα ορισμένα έγγραφα και πληροφορίες, και συγκεκριμένα ανάλογα με την περίπτωση: βεβαίωση της δικαστικής ή άλλης απόφασης με την οποία καθορίζεται η οριστική διατροφή καθώς και αναφορά στο γεγονός ότι η δικαστική ή άλλη απόφαση κατέστη τελεσίδικη και αμετάκλητη, με τη μορφή του εντύπου που περιέχεται στο παράρτημα I του κανονισμού έγγραφο με το οποίο αποδεικνύει ότι επωφελήθηκε ή δικαιούται να επωφεληθεί νομικής συνδρομής ή απαλλάσσεται από τα έξοδα της διαδικασίας στοιχεία τραπεζικού λογαριασμού για την κατάθεση των ποσών που θα εισπραχθούν πιστοποιητικά γέννησης ανήλικων τέκνων βεβαιώσεις φοίτησης για ενήλικα τέκνα εξουσιοδότηση προς την κεντρική αρχή κατάλογο των οφειλόμενων ποσών.

Το έντυπο ή τα έντυπα που πρέπει να συμπληρώσει και τα έγγραφα και οι πληροφορίες που πρέπει να επισυνάψει ο δικαιούχος της διατροφής απαρτιούνται στις οδηγίες που διατίθενται από τη Γενική Διεύθυνση Διοίκησης της Δικαιοσύνης. Τα στοιχεία επικοινωνίας με την εν λόγω αρχή παρατίθενται στην απάντηση της ερώτησης, «*Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, πώς μπορώ να έλθω σε επαφή με την εν λόγω αρχή ή ιδιωτικό οργανισμό;*»

Τα είδη των διαδικασιών που η εφαρμογή τους μπορεί να ζητηθεί από τη Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης εξηγούνται στην απάντηση της ερώτησης: «*Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, πώς μπορώ να έλθω σε επαφή με την εν λόγω αρχή ή ιδιωτικό οργανισμό και τι είδους συνδρομή μπορώ να λάβω;*»

14.2 Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, πώς μπορώ να έλθω σε επαφή με την εν λόγω αρχή ή ιδιωτικό οργανισμό;

Τα στοιχεία επικοινωνίας με την πορτογαλική κεντρική αρχή είναι τα ακόλουθα:

Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης, Av. D. João II, 1.08.01 D/E

1990-097 LISABONA - ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Τηλ.: (351) 21 790 65 00

Φαξ: (351) 211545100/60

Διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου: correio.dsycji@dgaj.mj.pt

Ιστότοπος: <http://www.dgaj.mj.pt/>

Γλώσσες: πορτογαλικά, ισπανικά, γαλλικά και αγγλικά.

15 Αν εγώ βρίσκομαι σε άλλη χώρα και ο οφειλέτης βρίσκεται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος:

15.1 Μπορώ να καταθέσω απευθείας αίτηση στην εν λόγω αρχή ή ιδιωτικό οργανισμό στο συγκεκριμένο κράτος μέλος;

Στο πλαίσιο του ρόλου της ως κεντρικής αρχής δυνάμει του προαναφερθέντος κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, η Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης παρέχει την απαραίτητη υποστήριξη όπως περιγράφεται στην απάντηση της ερώτησης «*Αν εγώ βρίσκομαι στο συγκεκριμένο κράτος μέλος και ο σφειλέτης έχει τη διαμονή του σε άλλη χώρα: Μπορώ να τύχω της συνδρομής αρχής ή ιδιωτικού οργανισμού στο συγκεκριμένο κράτος μέλος;*».

Εάν ο δικαιούχος της διατροφής βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος και επιθυμεί να ζητήσει την εφαρμογή κάποιας εκ των διαδικασιών που προβλέπονται στον κανονισμό, πρέπει να υποβάλει την αίτηση στην κεντρική αρχή που έχει διορίσει το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται. Με τη σειρά της, η εν λόγω κεντρική αρχή διαβιβάζει το αίτημα στην κεντρική αρχή της Πορτογαλίας η οποία αναλαμβάνει να το παραπέμψει στο αρμόδιο εθνικό δικαστήριο, ανάλογα με την περίπτωση.

15.2 Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, πώς μπορώ να έλθω σε επαφή με την εν λόγω αρχή ή ιδιωτικό οργανισμό και τι είδους συνδρομή μπορώ να λάβω;

Εάν ο αιτών βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος, πρέπει να μπορεί να επικοινωνήσει με τη Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης μέσω της κεντρικής αρχής του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται.

Παρέχεται η ακόλουθη συνδρομή:

Για την είσπραξη διατροφής η οποία καθορίστηκε με απόφαση που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος, ο κανονισμός θεσπίζει τρία διαφορετικά σύνολα κανόνων:

- i) κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται σε αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτος μέλος το οποίο δεσμεύεται από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007 (όπως συμβαίνει με την Πορτογαλία)
- ii) κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται σε αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτος μέλος το οποίο δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007
- iii) κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται σε αποφάσεις που εκδίδονται σε όλα τα κράτη μέλη.

Οι αποφάσεις που αναφέρονται στο σημείο i) ανωτέρω:

αναγνωρίζονται στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση χωρίς δυνατότητα προσβολής τους επωφελούνται από την κατάργηση της διαδικασίας κήρυξης της εκτελεστότητας είναι αμέσως εκτελεστές στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση παρέχουν τη δυνατότητα στον δικαιούχο της διατροφής να κινηθεί τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων που προβλέπεται στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση.

Οι αποφάσεις που αναφέρονται στο σημείο ii) ανωτέρω

αναγνωρίζονται στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, εκτός εάν αποδειχθεί ότι συντρέχει οποιοσδήποτε από τους λόγους άρνησης της αναγνώρισης που προβλέπονται στον κανονισμό

εάν είναι εκτελεστές στο κράτος μέλος προέλευσης, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο ή την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση να αναγνωρίσει την εκτελεστότητά τους σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στον κανονισμό η αναγνώριση της εκτελεστότητας μπορεί να αφορά μόνον μέρος της απόφασης.

Οι αποφάσεις που αναφέρονται στο σημείο iii) ανωτέρω

μπορεί να είναι προσωρινά εκτελεστές, εάν το κράτος μέλος προέλευσης εγγυάται ότι τα ένδικα μέσα κατά της απόφασης δεν θα έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα

εάν ο δικαιούχος της διατροφής επικαλείται την απόφαση στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, πρέπει να αποδείξει τη γνησιότητά της συμπληρώνοντας τα έντυπα και ικανοποιώντας τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον κανονισμό

εάν είναι απαραίτητο, ο δικαιούχος της διατροφής πρέπει να επισυνάψει μετάφραση της απόφασης

η εκτέλεση της δικαστικής απόφασης πραγματοποιείται σύμφωνα με το δικαίωμα του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση

η απόφαση δεν επανεξετάζεται όσον αφορά την ουσία του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, σε κάθε περίπτωση

τα έξοδα εφαρμογής του κανονισμού δεν προηγούνται της είσπραξης της εκκρεμούς απαίτησης διατροφής.

Το άρθρο 56 του κανονισμού παραθέτει τις διαδικασίες που παρέχονται στον δικαιούχο διατροφής. Ενίοτε, οι εν λόγω αιτήσεις καλύπτουν αποφάσεις όχι μόνον κρατών μελών αλλά και τρίτων κρατών.

Ειδικότερα, ο δικαιούχος διατροφής μπορεί:

να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να αναγνωρίσει και να κηρύξει εκτελεστή απόφαση η οποία εκδόθηκε σε άλλο κράτος

να ασκήσει αγωγή για τον καθορισμό της διατροφής στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση

να σωρεύσει στην εν λόγω αγωγή αίτηση αναγνώρισης πατρότητας ή μητρότητας

να ασκήσει αγωγή για τον καθορισμό της διατροφής στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση εάν δεν είναι εφικτή η αναγνώριση ή η εκτέλεση δικαστικής απόφασης η οποία εκδόθηκε σε άλλο κράτος

να ζητήσει την τροποποίηση απόφασης που εκδόθηκε στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση

να ζητήσει την τροποποίηση απόφασης η οποία εκδόθηκε σε κράτος διαφορετικό από το κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση.

Οι ως άνω αιτήσεις διέπονται από το δικαίωμα και τους κανόνες περί δικαιοδοσίας του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, εκτός εάν προβλέπεται κάτι διαφορετικό στον κανονισμό. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η κεντρική αρχή ή άλλη δημόσια αρχή, όργανο ή πρόσωπο το οποίο διορίζεται από το κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, συνδράμουν και εκπροσωπούν τον δικαιούχο διατροφής.

16 Δεσμεύεται το συγκεκριμένο κράτος μέλος από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007;

Ναι, η Πορτογαλία δεσμεύεται από το Πρωτόκολλο της Χάγης του 2007. Ως εκ τούτου, οι ακόλουθοι κανόνες του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, εφαρμόζονται στις δικαστικές αποφάσεις καθορισμού διατροφής οι οποίες εκδίδονται στην Πορτογαλία: τα άρθρα 8, 13 και 17 έως 22.

17 Αν το συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007, ποιο δικαίωμα θα εφαρμοστεί στην αξίωση διατροφής, σύμφωνα με τους οικείους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου; Ποιοι είναι οι αντίστοιχοι κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου;

Η απάντηση στην ερώτηση αυτή δεν είναι απαραίτητη λόγω της καταφατικής απάντησης στην προηγούμενη ερώτηση.

18 Ποιοι είναι οι κανόνες για την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε διασυνοριακές υποθέσεις εντός της ΕΕ σύμφωνα με τη διάρθρωση του κεφαλαίου V του κανονισμού περί υποχρεώσεων διατροφής;

Το εθνικό δικαίωμα της Πορτογαλίας περιέχει κανόνες οι οποίοι προβλέπουν νομική συνδρομή ανάλογη με την προβλεπόμενη στο κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008.

Τα ακόλουθα φυσικά πρόσωπα δικαιούνται νομική συνδρομή, εφόσον μπορούν να αποδείξουν την ανεπάρκεια των οικονομικών μέσω των τους:

οι Πορτογάλοι πολίτες και οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αλλοδαποί και ανιθαγενείς με έγκυρη άδεια διαμονής σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αλλοδαποί οι οποίοι δεν διαθέτουν άδεια διαμονής σε ισχύ σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης – εάν η νομοθεσία της χώρας προέλευσής τους αναγνωρίζει το ίδιο δικαίωμα στους Πορτογάλους πολίτες

πρόσωπα τα οποία έχουν τη μόνιμη ή τη συνήθη κατοικία τους σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαφορετικό από το κράτος μέλος στο οποίο θα εκδικαστεί η υπόθεση (διασυνοριακές διαφορές).

Η εθνική νομοθεσία προβλέπει την εφαρμογή των ακόλουθων κριτηρίων για την αξιολόγηση της ανεπάρκειας των οικονομικών μέσων φυσικών προσώπων: αιτούντες των οποίων το νοικοκυριό έχει, σε σχέση με τους σκοπούς νομικής συνδρομής, εισόδημα ίσο ή χαμηλότερο των τριών τετάρτων του δείκτη κοινωνικής στήριξης, δεν είναι σε θέση να επωμισθούν οποιοδήποτε ποσό το οποίο σχετίζεται με τα έξοδα διαδικασίας και πρέπει να επωφελούνται επίσης από τον διορισμό δικαστικού επιμελητή και δωρεάν νομικές συμβουλές (το 2020 ο δείκτης κοινωνικής στήριξης είναι 438,81 ευρώ)

αιτούντες των οποίων το νοικοκυριό έχει, σε σχέση με τους σκοπούς νομικής συνδρομής, εισόδημα υψηλότερο των τριών τετάρτων και ίσο ή κατώτερο από 2,5 φορές τον δείκτη κοινωνικής στήριξης, είναι μεν σε θέση να επωμισθούν τα έξοδα νομικών συμβουλών με προπληρωμή της αμοιβής, αλλά δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν αμέσως στα έξοδα διαδικασίας και, επομένως, λαμβάνουν νομική συνδρομή με τη μορφή σταδιακής πληρωμής και επωφελούνται από τον διορισμό δικαστικού επιμελητή

αιτούντες των οποίων το νοικοκυριό έχει, σε σχέση με τους σκοπούς νομικής συνδρομής, εισόδημα υψηλότερο από 2,5 φορές τον δείκτη κοινωνικής στήριξης, θεωρείται ότι διαθέτουν επαρκή οικονομικά μέσα

ως «εισόδημα σε σχέση με τους σκοπούς της νομικής συνδρομής» νοείται το ποσό που εκφράζει τη διαφορά μεταξύ της τιμής του πλήρους καθαρού εισοδήματος του νοικοκυριού και της τιμής της σχετικής μείωσης για νομική συνδρομή (τα κριτήρια υπολογισμού των εν λόγω τιμών καθορίζονται από τον νόμο)

πρόσωπα τα οποία κατοικούν στο ίδιο νοικοκυριό με τον αιτούντα νομική συνδρομή θεωρείται ότι ανήκουν στο ίδιο νοικοκυριό

εάν ο αιτών ή οποιοδήποτε μέλος του νοικοκυριού του διαθέτει καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς, καθώς και κινητές αξίες εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά το ύψος των οποίων υπερβαίνει κατά 24 φορές τον δείκτη κοινωνικής στήριξης, ο αιτών θεωρείται ότι διαθέτει επαρκή οικονομικά μέσα, ανεξάρτητα από το ύψος του εισοδήματος του νοικοκυριού σε σχέση με τους σκοπούς της νομικής συνδρομής

ο αιτών μπορεί να ζητήσει, κατ' εξαίρεση και για βάσιμους λόγους, να περιοριστεί η αξιολόγηση της ανεπάρκειας των οικονομικών μέσων του στο εισόδημα, τα περιουσιακά στοιχεία και τα τρέχοντα έξοδά του ή σε εκείνα ορισμένων μελών του νοικοκυριού του

Σε περίπτωση διαφοράς με ένα ή περισσότερα μέλη του νοικοκυριού, στην αξιολόγηση της επάρκειας των οικονομικών μέσων λαμβάνονται υπόψη μόνον το εισόδημα, τα περιουσιακά στοιχεία και τα τρέχοντα έξοδα του αιτούντος, ή του αιτούντος και ορισμένων μελών του νοικοκυριού του, εφόσον ο εν λόγω αιτών το ζητήσει

εάν, σε δεδομένη περίπτωση, ο προϊστάμενος των υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης ο οποίος είναι αρμόδιος να αποφασίζει τη χορήγηση νομικής συνδρομής, αντιληφθεί ότι η εφαρμογή των κριτηρίων που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους είναι απαγορευτική για την πρόσβαση στα δικαιώματα που αναγνωρίζει ο νόμος και στα δικαστήρια, μπορεί να εκδώσει αιτιολογημένη απόφαση διαφορετική από εκείνη που θα προέκυπτε από την εφαρμογή των προαναφερθέντων κριτηρίων.

Οι νομικές συμβουλές επιτρέπουν στον ενδιαφερόμενο να συμβουλευτεί δικηγόρο προκειμένου να εξασφαλίσει τεχνικές πληροφορίες σχετικά με συγκεκριμένη διαφορά προτού ασκήσει αγωγή ή αντικρούσει αγωγή που ασκείται εναντίον του στα δικαστήρια.

Η νομική συνδρομή μπορεί να λάβει τις ακόλουθες μορφές:

απαλλαγή από δικαστικό τέλος και άλλα συναφή έξοδα της διαδικασίας

σταδιακή πληρωμή δικαστικού τέλους και άλλων συναφών εξόδων της διαδικασίας

διορισμός και πληρωμή αμοιβής νομικού εκπροσώπου

διορισμός και σταδιακή πληρωμή αμοιβής νομικού εκπροσώπου

διορισμός δικαστικού επιμελητή για την υλοποίηση μέτρων εκτέλεσης (για παράδειγμα, κατάσχεση).

Η νομική συνδρομή καλύπτει έξοδα που προκύπτουν από τη διασυνοριακή φύση της διαφοράς.

Έτσι, εάν η αίτηση νομικής συνδρομής υποβάλλεται από πολίτη άλλου κράτους μέλους σε σχέση με αγωγή η οποία υπάγεται στην αρμοδιότητα των πορτογαλικών δικαστηρίων, στη νομική συνδρομή περιλαμβάνονται τα έξοδα μετάφρασης, διερμηνείας και ταξιδιού των προσώπων που θα παραστούν στο δικαστήριο όταν η παρουσία τους είναι απαραίτητη ή/και το δικαστήριο θεωρεί ότι δεν μπορούν να ακουστούν διαφορετικά.

Εάν η αίτηση νομικής συνδρομής υποβάλλεται από Πορτογάλο πολίτη για την άσκηση αγωγής η οποία υπάγεται στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους, η νομική συνδρομή καλύπτει τη στήριξη πριν από τη διαδικασία στο δικαστήριο έως την άσκηση της αγωγής στο άλλο κράτος μέλος, καθώς και τα έξοδα μετάφρασης της αγωγής και άλλων εγγράφων.

Εάν ο δικαιούχος νομικής συνδρομής ηττηθεί στη δίκη, το σύστημα επιστροφής προκαταβολικών πληρωμών και δαπανών που πραγματοποίησε ο νικήσας διάδικος είναι ίδιο για όλες τις μεμονωμένες κατηγορίες δικαιούχων που αναφέρονται ανωτέρω, χωρίς καμία διάκριση μεταξύ αυτών.

Ωστόσο, στο εθνικό δίκαιο υπάρχουν κανόνες οι οποίοι προβλέπουν λιγότερο εκτενή νομική συνδρομή από την προβλεπόμενη στο κεφάλαιο V του κανονισμού, οπότε πρέπει να συμπληρώνονται από τον κανονισμό.

Στην Πορτογαλία, οι ανήλικοι απαλλάσσονται από τις αμοιβές όταν εκπροσωπούνται από τον εισαγγελέα ή από δικηγόρο διορισμένο από το δικαστήριο.

Οι ανήλικοι ή οι νόμιμοι εκπρόσωποί τους απαλλάσσονται επίσης από τα έξοδα κατά την άσκηση ενδίκων μέσων κατά αποφάσεων που αφορούν την αίτηση, την τροποποίηση ή την παύση της διατροφής, οι οποίες εκδίδονται στο πλαίσιο διαδικασιών ενώπιον του δικαστηρίου ανηλίκων.

Οι διάδικοι σε διαδικασίες ενώπιον δικαστηρίων ανηλίκων και σε αγωγές που αφορούν την κατάσταση φυσικών προσώπων απαλλάσσονται από την προπληρωμή δικαστικών τελών. Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, η ενηλικίωση επέρχεται με τη συμπλήρωση του 18ου έτους.

Ωστόσο, δεν μπορεί να απαιτηθεί η προκαταβολή του δικαστικού τέλους σε διαδικασίες που κινούνται ενώπιον πορτογαλικών δικαστηρίων και στις οποίες εφαρμόζεται ο κανονισμός. Αυτό ισχύει ανεξαρτήτως εάν οι διαδικασίες αφορούν ανηλικούς ή ενηλικούς, ανεξαρτήτως της μορφής της διαδικασίας, και ανεξαρτήτως του αν το αίτημα διατροφής αλληλεπικαλύπτεται με αίτημα που αφορά την κατάσταση προσώπου (άρθρο 44 του κανονισμού).

Σ' αυτή τη διαδικασία, αν ο δικαιούχος δεν πληροί τις προϋποθέσεις για χορήγηση νομικής συνδρομής ή απαλλαγής από τα τέλη, τα δικαστικά έξοδα μπορούν να ζητηθούν στο τέλος. Επιπλέον, η διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 56 του κανονισμού, που αφορά την υποχρέωση των γονέων να παρέχουν διατροφή σε τέκνο που δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό πρώτο έτος της ηλικίας του (άρθρο 46 του κανονισμού) πρέπει να είναι πλήρως απαλλαγμένη από τα τέλη.

Οι προαναφερθέντες κανόνες του κανονισμού είναι άμεσα εφαρμοστέοι και διευρύνουν, στην Πορτογαλία, το πεδίο εφαρμογής της νομικής συνδρομής που προβλέπει η εθνική νομοθεσία.

19 Τι μέτρα έχει λάβει το συγκεκριμένο κράτος μέλος προκειμένου να διασφαλιστεί η άσκηση των δραστηριοτήτων που περιγράφονται στο άρθρο 51 του κανονισμού περί υποχρεώσεων διατροφής;

Σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο 51 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, η Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης, ως κεντρική αρχή της Πορτογαλίας, παρέχει συνδρομή σε σχέση με τις αιτήσεις που προβλέπονται στον κανονισμό και λαμβάνει κατάλληλα μέτρα για τον σκοπό αυτό.

Ειδικότερα, οι αρμοδιότητές της είναι οι ακόλουθες:

διαβιβάζει και παραλαμβάνει τις εν λόγω αιτήσεις

κινεί ή διευκολύνει την κίνηση διαδικασιών στο αρμόδιο δικαστήριο

εάν το απαιτούν οι περιστάσεις, παρέχει ή διευκολύνει την παροχή νομικής συνδρομής
διευκολύνει τον εντοπισμό του υπόχρεου
διευκολύνει την απόκτηση πληροφοριών σε σχέση με τα εισοδήματα και την περιουσιακή κατάσταση του υπόχρεου
ενθαρρύνει τους φιλικούς διακανονισμούς, με σκοπό την επίτευξη της εκούσιας πληρωμής της διατροφής, όπου αυτό είναι πρόσφορο, μέσω διαμεσολάβησης, συμβιβασμού ή παρόμοιων διαδικασιών·
διευκολύνει τη συνεχή εκτέλεση των αποφάσεων περί διατροφής, συμπεριλαμβανομένων και αυτών για τυχόν καθυστερούμενα ποσά·
διευκολύνει την ανάκτηση και εσπευσμένη αποστολή των πληρωμών διατροφής·
διευκολύνει τη λήψη έγγραφων ή άλλων αποδεικτικών στοιχείων·
παρέχει συνδρομή για τη διαπίστωση συγγένειας, εφόσον απαιτείται για την είσπραξη διατροφής
κινεί ή διευκολύνει την κίνηση διαδικασιών για την επίτευξη τυχόν απαραίτητων προσωρινών μέτρων με τα οποία επιδιώκεται να εξασφαλιστεί το αποτέλεσμα εκκρεμούς αίτησης περί διατροφής
διευκολύνει την επίδοση εγγράφων.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, το πορτογαλικό κράτος, και ιδίως η Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης, ως κεντρική αρχή, έχει λάβει τα ακόλουθα μέτρα:

αύξησε τον αριθμό των νομικών και διοικητικών υπαλλήλων που παραλαμβάνουν και διαβιβάζουν αιτήσεις που υποβάλλονται στο πλαίσιο του κανονισμού πλέον διατίθεται οικογενειακός διαμεσολαβητής

καθορισμός περιοχής στον δικτυακό τόπο της που προορίζεται αποκλειστικά για τη διεθνή δικαστική συνεργασία στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Στην ενότητα αυτή διατίθενται πληροφορίες σχετικά με τις υποχρεώσεις διατροφής, οδηγίες σχετικά με τα έγγραφα και τα έντυπα τα οποία απαιτούνται για την κίνηση διαδικασιών που προβλέπονται στον κανονισμό και για τη συμπλήρωση του τυποποιημένου εντύπου που προσδιορίζει το ποσό των καθυστερημένων οφειλών

κατόπιν αιτήματος, διαβιβάζει την αίτηση νομικής συνδρομής στις αρμόδιες αρχές για τον σκοπό αυτό
διαβιβάζει αιτήσεις στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια

μεριμνά για τη μετάφραση των εγγράφων που απαιτούνται για την κίνηση αγωγών όταν η Πορτογαλία είναι το κράτος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση
ζητεί πληροφορίες και αποδείξεις από την εθνική αστυνομία, τις διοικητικές και φορολογικές αρχές και την υπηρεσία μετανάστευσης και ελέγχου των συνόρων, σχετικά με τον εντοπισμό και τα περιουσιακά στοιχεία του υπόχρεου της διατροφής

όσον αφορά τη συμφιλίωση, όταν καλείται ο υπόχρεος διατροφής να παραστεί ή να επικοινωνήσει με την κεντρική αρχή, θα λάβει γνώση της αίτησης για τον καθορισμό, την τροποποίηση ή την είσπραξη της διατροφής και τις πιθανές υποθετικές περιπτώσεις, ιδίως αυτές που είναι περισσότερο επωφελείς και για τους δύο διαδίκους, για να ενθαρρύνει την εκούσια πληρωμή.

Προειδοποίηση

Το γραφείο επικοινωνίας, τα δικαστήρια ή άλλες οντότητες και αρχές δεν δεσμεύονται από τις πληροφορίες που περιέχονται στο παρόν δελτίο. Εξακολουθεί να είναι αναγκαία η ανάγνωση των ισχυόντων νομικών κειμένων. Τα νομικά κείμενα επικαιροποιούνται τακτικά και η ερμηνεία τους από τα δικαστήρια εξελίσσεται.

Αυτή η ιστοσελίδα είναι μέρος του ιστότοπου [Η Ευρώπη σου](#).

Θα μας βοηθούσαν πολύ [τα σχόλιά σας](#) σχετικά με τη χρησιμότητα των παρεχόμενων πληροφοριών.

This webpage is part of an EU quality network

Τελευταία επικαιροποίηση: 20/07/2021

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.